PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 236 (2546) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sreda 7. oktobra 1953 | Cena 20 lir

Ta teden je teden našega dijaka

PRISPEVAJ ZA NAŠEGA DIJAKA!

ZAKLJUČEK ZUNANJEPOLITIČNE DEBATE V RIMSKEM PARLAMENTU

DEMOKRISTJANI, FAŠISTI, KOMINFORMISTI skupno za priključitev Trsta k Italiji

Z glasovanjem za demokristjansko-liberalno resolucijo in z udeležbo v šovinistični manifestaciji je Togliatti odvrgel zadnjo krinko - Pella v dolgem govoru ni povedal nič novega

(Od našega dopisnika)

RIM, 6. — Nikoli še ni bilo videti v italijanskem parlamentu tako ganljive enotnosti vseh poslancev, od najhujših fašistov do kominformistov, kot danes pri glasovanju o resoluciji, ki zahteva priključitev Trsta in vsega STO k Italiji. O resoluciji so glasovali po izredno dolgem, vsebinsko pa bolj praznem govoru ministrskega predsednika Pelle.

Na predlog ministrskega predsednika je glavna zaključna resolucija zunanjepolitične debate nastala po združitvi resolucij, ki sta ju predlagala demokristjan Bartole in liberalec Cortese. Na Togliattijev in Nennijevo zahtevo so v njej glasovali ločeno, da so lahko tudi kominformisti glasovali za priključitev Trsta k Italiji, medtem ko so se pri vrodu glasovanja vzdržali, ker se lahko razume kot odobravanje vladne atlantske politike. Stavek, ki ga je poslanska zbornica soglasno odobrila, se glasi:

«Zbornica... poziva vladu, naj učinkovito zaščiti italijanske pravice v Trstu in na ozemlju Tržaškem ozemlju in naj zagotovi povratek tega ozemlja in tega prebivalstva v madrepatrijo».

Poslancem KPI in PSI ni bilo dovolj, da so glasovali za to imperialistično resolucijo, temveč so skupno s fašisti, monarhisti in demokristjani vstali in s Togliattijem in Nennijem na čelu ploskali, ko so jim roke dale. Togliatti je tako odvrgel še zadnjo formalno masko in se še bolj razkrinkal kot čisto navaden italijanski imperialist, popolnoma enak demokristjanom in fašistom. To dejstvo je tako po tem skupnem izbruhu šovinistične histerije podčrtal predsednik zbornice Gronchi, ko je spodaurl prekrasni primer zbornosti in navdušenja nad zbornico»; rad bi povedal še kaj več o tej «tako ganljivi soglasnosti», toda «manifestacija je bila takšna, da bi vsaka beseda zmanjšala njen pomen».

S tem je Pella dosegel svoj namen, za katerega mu je predvsem šlo v tej diskusiji: dokazati, da so vse italijanske stranke složne, ko gre za Trst, da so predvsem služili tudi njegovi razgovori z Nennijem še pred začetkom debate. Zaradi tega manjka v resoluciji tudi vsaka omemba plebiscita, ker se je bilo bati, da glede tega zbornica ne bi bila pokazala take sloge.

Za resolucijo je glasoval tudi južnotirolski poslanec Guggenberg, ki pa je prej poudaril, da morajo pravice «do upoštovanja volje ljudstva», o katerih govori v uvodu izglasovana resolucija, «veljati ne le za STO, temveč za vse, tudi za Južno Tirolsko».

Vprašanje Južne Tirolske se je mimogrede dotaknil tudi Pella v svojem govoru, ko je odgovarjal na Togliattijeve zaskrbljene izjave, kaj neki bo, če bi tudi za Južno Tirolsko zahtevali plebiscit. Togliattiju, ki je zahteval od vlade zatrdila, da se kaj takega ne bo zgodilo, je ministrstski predsednik odgovoril, da je vprašanje Južne Tirolske «dokončno rešeno» in da torej tega strahu ni.

Pellov govor je bil izredno dolg in je obsegal skoraj vse zunanjepolitična vprašanja, večinoma v obliki odgovarjanja na izvajanja posameznih poslancev v diskusiji. Mnogo časa in besed je posvetil tudi tržaškemu vprašanju, čeprav je povedal malo novega. Ponovil je, da je rešitev tržaškega vprašanja pospešiti, kajti «čas ne dela za nikogar». Potem je govoril o plebiscitu in dejal, da je «odveč dokazovati nesprejemljivost argumentov», s katerimi je Jugoslavija zavrnila predlog o plebiscitu. Med drugim je dejal: «Kar se tiče obtožb o zatrjevanem zapostavljanju slovenske manjšine v coni A, zatrjujem, da tega ni». Dejal pa je, da je italijanska vlada pripravljena sprejeti plebiscit, tudi če bi bil omejen na cone, ki so bili na ozemlju rojeni pred premirjem leta 1918, kjerkoli bi se dali biti. Dejal je, da ima ta formula «prednost, da jo je mogoče zelo lahko in hitro izvesti».

Pella je izrazil svoje zadovoljstvo, ker je tudi Togliatti v svojem govoru načelno pristal na plebiscit in nato pohvalil tiste poslance, večinoma z desnice, ki so zahtevali »varstvene ukrepe». Posebno je pohvalil govor neofašista Colognattija.

Nato je Pella še enkrat omenil negativni jugoslovanski odgovor na predlog o plebiscitu in je dejal, da «italijanska vlada, trdno prepričana o vrednosti predloga o plebiscitu, z največjo budnostjo spremlja razvoj, ki izhaja iz tega odgovora, in je v tesni zvezi z vladami podpisnicami tristranske izjave». Dodal je, da bo vlada, ko bo končano tudi to diplomatsko obdobje, ponovno poročala parlamentu.

V pregledu odnosov z raznimi državami se je Pella med drugim dotaknil Grčije. Njegove besede navajamo samo zato, da pokažemo mentaliteto, ki se je ponovno razpasla v Italiji. Dejal je: «Z Grčijo je bilo treba predvsem očistiti teren posledic nedavne preteklosti. Tudi to delo, ki nas je stalo nemalo žrtev (!), je bilo dobro opravljeno». Po teh besedah o «žrtvah» se skoraj zdi, kot da bi se morala Grčija Italiji opravičevati za italijanski napad, okupacijo, ropanje, pobijanje in požiganje!

O balkanskem paktu je Pella dejal, da Italija nikoli ni poskušala «ovirati utrjevanja balkanske obrambe» (pa je poskušala, samo se ji ni posrečilo).

Trsta se je Pella ponovno dotaknil, ko je govoril o Avstriji. Omenil je Gruberjevo izjavo, da ima Avstrija v Trstu samo gospodarske interese. Nato je omenil, da je njegova vlada «v italijanskem tržaškem pristanišču pripravljena dovoliti avstrijskim gospodarskim interesom čim širše olajšave, kot tudi sicer vsem zalednim državam».

Atlantski pakt, je dejal Pella, je osnova italijanske zunanje politike, ker je za Italijo «jamstvo varnosti». Nato je omenil «medsebojno odvisnost med ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti in med vprašanjem italijanske vzhodne meje». Dejal je, da bi bila ratifikacija «zelo olajšana, če bi bilo tržaško vprašanje prej rešeno».

A. P.

Predsednik italijanske vlade Giuseppe Pella

Washington, Pariz in London zanikujejo obstoj načrta za razdelitev STO

V vseh treh zahodnih prestolnicah poudarjajo, da se posvetovanja med tremi vladami še nadaljujejo - List „Washington Post" o rimskem izsiljevanju z ratifikacijo pariške pogodbe - „Dolomiten" o plebiscitu

DULLES NAPOVEDUJE, DA ZDA NE BODO ODGOVORILE NA ITALIJANSKI PREDLOG

WASHINGTON, 6. — Predstavnik ameriškega državnega tajništva je izjavil, da ne ve ničesar o kakšnem angleško-francosko - ameriškem predlogu za razdelitev Tržaškega ozemlja med Italijo in Jugoslavijo. Ta izjava je v zvezi z vestjo iz Rima, ki se je pojavila v nekaterih zahodnih listih in po kateri bi Anglija, Francija in ZDA v kratkem predlagale razdelitev STO vzdolž sedanje demarkacijske črte.

V Londonu predstavnik Foreign Officea te vesti ni hotel komentirati; dejal je samo: «Nadaljujejo se posvetovanja med nami ter med francosko in ameriško vlado, da bi našli rešitev vprašanja».

Tudi predstavnik francoskega zunanjega ministrstva je zanikal resničnost vesti o razdelitvi STO in prav tako poudaril, da se diplomatska posvetovanja med Francijo, Veliko Britanijo in ZDA o Trstu še nadaljujejo.

V diplomatskih krogih sodijo, da vest o predlogu za razdelitev STO dovolj označuje že dejstvo, da je prišla iz Rima. Sodijo namreč, da Italija sicer uradno zahteva mnogo, da pa bi bila povsem zadovoljna, če bi dobila cono A, se pravi — Trst. S tem se je Italija dejansko sprijaznila že lansko pomlad, ko je šla na londonsko konferenco, ki bi ji bila praktično izročila cono A, ko tega ne bi preprečila Jugoslavija.

Sicer pa menijo, da glavni poudarek v vesti ni bil za razdelitvi, temveč na odstavku, ki je govoril o postopnem prevzemu vse oblasti v Trstu po italijanski vladi, zavezniške čete pa bi še ostale v Trstu in s tem varovale to nečedno kupčijo. Tudi številni drugi znaki namreč kažejo, da želi Italija trenutno doseči prav popolno upravo v coni A kot uvod k priključitvi. Zavlačevanje zunanjepolitične debate v italijanski poslanski zbornici pa kaže na to, da je Pella do zadnjega trenutka pričakoval, kak odgovor zahodnih velesil, verjetno prav v tem smislu.

Ameriški državni tajnik Foster Dulles pa je danes na tiskovni konferenci na vprašanje, ali so ZDA sprejele italijansko ponudbo za konferenco petih o Trstu, odgovoril, da Pellov predlog za konferenco petih in za plebiscit na STO «ni bil predložen ameriški vladi v obliki diplomatske note». S tem je Dulles praktično povedal, da ZDA ne nameravajo odgovoriti na italijanski predlog.

Današnji londonski «Times» se ukvarja s temi vestmi o razdelitvi in pravi, da trenutno v Londonu ni mogoče reči ničesar drugega kot da se posvetovanja med zahodnimi velesilami še nadaljujejo, in da se torej da z gotovostjo reči, da doslej Italiji in Jugoslaviji ni bil postavljen še noben dokončen predlog. Sicer pa se «Times», kot doslej že večkrat, zavzema za razdelitev, ker se mu ta zdi «edino praktično mogoča rešitev».

(Nadaljevanje na 4. strani)

Beograd zavrača namigovanja o razdelitvi

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 6. — Medtem ko je jugoslovanska javnost pod vplivom sijajnega govora Edvarda Kardelja v Kočevju, ki so ga ocenili v svetu kot popoven dokaz pripravljenosti Jugoslavije za sporazumno rešitev tržaškega vprašanja in ko se v zadnjem času vrste komentarji in izjave, da je internacionalizacija Trsta najboljša rešitev problema, so se pojavile vesti, da so zapadne sile sklenile predložiti kompromisni predlog za razdelitev Svobodnega tržaškega ozemlja med Jugoslavijo in Italijo, in sicer cono B Jugoslaviji, cono A pa Italiji. Edina pozitivnost tega predloga, ki je za Jugoslavijo nesprejemljiv, poudarjajo v Beogradu, je, v kolikor bo vest uradno potrjena, da tri zapadne sile zapuščajo tristransko deklaracijo. Stališče Jugoslavije do predloga za rešitev STO je znano. Tržaško vprašanje je — poudarjajo v Beogradu — v stvari vprašanje Trsta in ne vprašanje cone A in cone B. Ne glede na to, da Jugoslavija ne more prepustiti na milost in nemilost Italiji čisto slovenskih občin cone A in Slovencev v samem Trstu, ima Jugoslavija svoje interese v samem Trstu.

To stališče jugoslovanske javnosti se odraža tudi v pisanju današnjega beograjskega tiska. Tako objavlja «Borba» članek pod naslovom «Razdelitev ni rešitev», v katerem komentira vest Reuterja o predlogu zahodnih držav, jo ocenjuje kot poizkusni balon ter poudarja, da rešitev tržaškega vprašanja na osnovi razdelitve ni nobena rešitev. List nadalje ugotavlja, da je bistvo vprašanja mesto Trst, ki bi pod Italijo popolnoma propadlo, medtem ko bi bili tržaški Slovenci, ki so še danes izpostavljeni italijanskemu raznarodovanju, obsojeni na popoln pogin.

V zvezi z vestmi v italijanskem tisku, ki jih je objavil radio Moskva, o sporazumu med Jugoslavijo in Turčijo o nekakšnem razkosanju Grčije, ugotavlja «Borba», da sodelovanje Rima z Moskvo ni nič novega, ko gre za skupno borbo proti Jugoslaviji. Po mišljenju lista ima širjenje takih vesti za cilj popolnoma razbiti ali vsaj omajati prijateljstvo med državami balkanskega sporazuma. Rimski signori, zaključuje «Borba», igrajo staro igro, ki se imenuje divide et impera. Toda oni so, kakor kaže, pozabili, da se je svet nekaj naučil v času, odkar so rimski osvajalci prvič uporabili to sredstvo, da bi osvojili svet.

MARŠAL TITO v Čakovcu

ZAGREB, 6. — Predsednik republike maršal Tito je danes v spremstvu člana Zveznega izvršnega sveta Ivana Krajačića, generalpolkovnika Koste Nagyja in nekaterih članov Izvršnega sveta Hrvatske po velikem zborovanju v Bjelovaru obiskal Čakovec, središče Medjimurja. Velika množica domačinov ga je navdušeno pozdravila. Tito se je zadržal dalj časa v prisrčnem razgovoru s predstavniki medjimurskega prebivalstva in se zanimal za njihova socialna vprašanja. Pohvalil je zadržanje Medjimurcev na tako občutljivem predelu, v katerem žive «Vi še danes živite, je dejal, ob tistih, ki so bili stoletja naši sovražniki. Po vojni smo mislili, da bomo z njimi vzpostavili dobre sosedne odnose, toda na žalost se to ni zgodilo. Stalin in njegova kasta so izzvali ne samo Madžare, temveč tudi številne druge države proti Jugoslaviji. Hoteli so pogubiti naše deželo, vendar pa nam je po 5 letih uspelo, da smo izšli kot zmagovalci. Za to pa se moramo zahvaliti tudi mirnemu zadržanju našega obmejnega prebivalstva».

BEOGRAD, 6. V Beograd je iz Skoplja prispela delegacija grškega aerokluba, ki vrača obisk Letalski zvezi Jugoslavije. Grški zastopniki bodo v Jugoslaviji obiskali nekaj letalskih, jadralnih in padalskih središč. Na letališču v Zagrebu bodo prisostvovali mitingu lahkih

TOGLIATTIJEVA NACIONALISTIČNA VELESILA

Pretekli petek je imel Togliatti dolg govor v italijanskem parlamentu. Govoril je v zvezi z debato o proračunu zunanjega ministrstva. Vsem je sicer znano, kdo je Togliatti, a če bi tega ne vedeli, bi iz njegovega govora kaj težko uganili, da gre za govor generalnega tajnika stranke, ki baje stoji na čelu najnaprednejših sil italijanskega naroda, na čelu italijanskega delavstva. Nasprotno, če bi tega ne vedeli, bi bili prepričani, da gre za običajni napad neofašističnih krogov na uradno italijansko politiko — tako je Togliattijevo argumentiranje skoraj do pičice slično onemu, ki ga uporabljajo pripadniki MSI, kadar kritizirajo dosedanje neuspehe italijanske vlade, predvsem kar se tiče njene zunanje politike.

Stališče, iz katerega izhaja Togliatti in vsa njegova argumentacija, ni le skrajno nacionalistično, ampak izrazito imperialistično. Glavna skrb tega lažnega voditelja italijanskega delavstva je taka politika italijanske vlade, ki bi postopno zagotovila Italiji mesto in vlogo velesile. Tako pravi on dobesedno v svojem zadnjem govoru in ga niti malo ni sram izustiti podobno neslanost in neumnost.

Togliatti sicer kritizira «atlantsko» usmerjenost uradne italijanske politike, a to v glavnem zaradi tega, ker taka politika obsoja Italijo na večno podrejenost in jo spreminja v slepo orodje tujih interesov. Kaj pa predlaga on namesto take politike? Togliatti — voditelj italijanskih kominformovcev — zahteva od vlade, naj vodi «resnično nacionalno politiko». In kaj razume on pod temi besedami? V svojih nadaljnjih izvajanjih je Togliatti zelo podrobno in konkretno obrazložil to svoje stališče, ki ni nič drugega kot kominformistični odmev neofašističnega gibanja.

On pravi, da je glavna pomanjkljivost vse dosedanje italijanske politike v tem, da si je od vsega začetka vezala roke s prostovoljnim in neplačanim pristopom k atlantskemu paktu. Zaradi tega so, po njegovem, ostala odprta in nerešena vsa zunanjepolitična vprašanja današnje Italije, od Trsta in Tržaškega ozemlja pa vse do bivših italijanskih kolonij, da o Balkanskem polotoku — kjer mora Italija, tudi po Togliattijevem mnenju, ščititi neke svoje umišljene interese — sploh ne govorimo.

Skratka: smisel vsega Togliattijevega govora je v tem, da dosedanja italijanska zunanja politika ne vodi k uresničenju tistih imperialističnih ciljev italijanske buržoazije, ki naj iz današnje Italije napravijo drugim velikim državam enakovredno velesilo. On pravi dobesedno: «Zaključek vsega tega (vse dosedanje italijanske politike, op. ur.) je končno bil v pomanjkanju resnične nacionalne politike, to je politike, v kateri bi — po začetnem slabem položaju, ki smo se v njem nahajali, polnem težav in težkih problemov — za našo deželo postopno naraščala svoboda gibanja, kar bi zboljševalo naš gospodarski položaj, večalo naš prestiž in nam postopno omogočila voditi politiko, ki bi našo deželo postavila v vrsto velesil».

Kako si «komunist» Togliatti v letu Gospodovem 1953 zamišlja Italijo kot velesilo? Kaj naj Italija kot velesila dela?

Tudi tu je bil Togliatti zelo odkrit, zlasti v tistem delu svojega govora, ko je govoril o Pellovem predlogu o plebiscitu na STO. Poslušajmo, kaj pravi ta lažni delavski voditelj.

V načelu Togliatti ni proti plebiscitu na STO, ker gre baje pri tem za demokratičen postopek, kakor izjavlja slovesno; hkrati pa opozarja na nevarnosti, ki so s plebiscitom v zvezi, ker bi plebiscit utegnil privesti do nasprotnih posledic, kot so one, ki jih hočejo doseči. (S tem je tudi Togliatti javno priznal, da Italiji ne gre za demokracijo, ampak za določene cilje, ki naj jim tudi plebiscit služi; hkrati pa je tudi priznal, da se on s temi cilji popolnoma strinja! Zato je sinoči tudi glasoval za priključitev STO k Italiji).

Za Togliattija pa je plebiscit nevaren še z druge strani. Gre namreč za Južno Tirolsko, kjer bi plebiscit «globoko ranil našo nacionalno zavest in nam pričaral pred oči katastrofične hipoteze za našo deželo». Glej ga šmenta, kaj vse spada v italijansko «nacionalno» zavest, kaj vse jo mora raniti, in kako te «rane» globoko režejo celo «nacionalno» zavest gospoda Togliattija! Drugače teh stvari ne postavlja niti de Marsanich!

Taka je torej tudi Togliattijeva zamisel o italijanski velesili: država, ki tlači tuje narodnosti, ki si mora prisvojiti nova, neitalijanska ozemlja in ki si jih mora prisvojiti le na Vzhodu, predvsem na škodo jugoslovanskih narodov.

To je sicer stara pesem, stara kljub temu, da se je nepričakovano odkrito pojavila celo na Togliattijevih ustih; a pesem, ki Italiji do danes še ni prinesla slave, in ki ji je ne bo prinesla niti z najnovejšo kominformovsko podporo.

Vsem tistim našim kominformovcem, ki še nekaj dajo na toliko opevano zavezništvo s kominformovskimi voditelji italijanskega delavstva, pa priporočamo, da ta zadnji Togliattijev govor temeljito preštudirajo in naj nato sami odločijo, ali je zaceznštvo s takimi rabiatnimi imperialisti italijanskemu, zlasti pa tržaškemu delavstvu res koristno in vredno kaj več od prislovičnega počenega groša.

Dullesove izjave o nenapadalnem paktu

Ameriški državni tajnik izjavlja, da so ZDA že povezane s SZ v okviru listine OZN in da sedaj proučujejo razne formule s Parizom, Londonom in Bonnom - Izjave o jamstvih proti nemškemu militarizmu in o Churchillovem predlogu za konferenco štirih

WASHINGTON, 6. — Ameriški državni tajnik Dulles je danes na tiskovni konferenci na vprašanje, ali nameravajo ZDA predlagati Sovjetski zvezi nenapadalni pakt in pod kakšnimi pogoji, odgovoril, da so ZDA kot podpisnice listine OZN že povezane s Sovjetsko zvezo z nenapadalnim paktom. Pripomnil je, da listina OZN prepoveduje uporabo sile med državami podpisnicami, ki so obvezane, da med seboj spoštujejo nedotakljivost njihovih ozemelj.

Izjavil je, da obstajajo specifični položaji, zaradi katerih bi bilo bolj umestno uveljaviti načela, ki jih določa listina OZN, in je pripomnil, da Nemčija odraža enega od teh položajev. V zvezi s svojim govorom, ki ga je nedavno imel v glavni skupščini OZN, je Dulles izjavil, da Francija in Sovjetska zveza imata pravico dobiti jamstva proti ponovitvi nemškega napada, in to je tudi želja samega nemškega ljudstva.

Na vprašanje, ali bi nenapadalno pogodbo med Sovjetsko zvezo in zahodnimi državami lahko spopolnilo jamstvo o sedanjih mejah Sovjetske zveze, je Dulles izjavil, da so številne formule, ki jih sedaj proučujejo in glede katerih si izmenjujejo mnenje med Washingtonom, Bonnom, Londonom in Parizom. Skupno proučujejo tudi vprašanje jamstev proti obnovitvi nemškega militarizma.

Na vprašanje, ali formule za nenapadalni pakt, ki jih sedaj proučujejo, veljajo samo za države Zahodne Evrope in Sovjetske zveze, je Dulles izjavil, da ZDA ne nameravajo ostati izključene iz takega pakta. Dodal je, da razen Nemčije predstavljata tudi Koreja in Avstrija položaj, ki opravičuje iskanje mirne rešitve s Sovjetsko zvezo, ter je poudaril, da so vse države članice NATO obveščene o izmenjavi mnenj v zvezi z morebitnim nenapadalnim paktom s Sovjetsko zvezo.

Na vprašanje, ali bodo ZDA, preden bodo upoštevale možnost nenapadalnega pakta s Sovjetsko zvezo, zahtevale s sovjetske strani dokaze dobre vere, je Dulles odgovoril, da ZDA ne bi proučile nobene koncesije, če ne bi imele zagotovila, da bo Sovjetska zveza spoštovala morebitne prevzete obveznosti.

Glede ravnanja Indije v nevtralni komisiji na Koreji je Dulles dejal, da ni povsem zadovoljen z ravnanjem te komisije ter je dodal, da se zdi, da delovanje te komisije ni v skladu z določbami premirja.

Dulles je za tem izjavil, da ni poučen o pismu, ki naj bi ga — po nekaterih trditvah — ameriška vlada poslala Churchillu. Po teh trditvah naj bi ameriška vlada sporočila Churchillu, da če on želi konferenco vladnih predsednikov štirih velikih držav, mora za to dati sam pobudo. Državni tajnik je pripomnil, da mu ni nič znanega o zatrjevani izmenjavi mnenj o tem med Londonom in Washingtonom.

Na koncu je Dulles dejal, da bodo ZDA nadaljevale prizadevanja pri iskanju sredstev za omilitev mednarodne napetosti upoštevajoč naraščajočo nevarnost, ki jo predstavlja novo orožje.

V Londonu je predstavnik britanskega zunanjega ministrstva izjavil, da se bodo britanski, ameriški in francoski izvedenci sestali jutri v Londonu, da pripravijo zahodni odgovor na zadnjo sovjetsko noto.

Dva protitržaška ukrepa

Rimska vlada je prepovedala «Aquili» prodajo 2000 ton naftinih derivatov Jugoslaviji, ZVU pa je včeraj prenehala izdajati dovoljenja za uvoz mleka iz Sežane

Iz dobro obveščenih virov se je izvedelo, da je te dni italijansko ministrstvo za zunanjo trgovino rafineriji nafte «Aquila» v Trstu odbilo prošnjo za prodajo 2000 ton naftinih derivatov jugoslovanskemu podjetju «Jugonafta» iz Zagreba izven jugoslovansko - italijanskega kliringa.

Znano je, da je trgovski svetnik jugoslov. tajništva za zunanje zadeve dr. Stanislav Kopčok ob priliki obiska v Trstu izjavil, da bi FLRJ lahko kupovala celotni proizvod rafinerije «Aquila». Prav tako je znano, da trenutno rafinerija «Aquila» izrablja le 60 odst. zmogljivosti svojih naprav.

Iz istega vira se je izvedelo, da je ZVU včeraj ustavila izdajanje dovoljenj za uvoz mleka iz Sežane v Trst.

* * *

Oba ukrepa prihajata s strani italijanske vlade: prvi direktno — zdi se, da na podlagi zloglasnih gospodarskih in finančnih sporazumov iz leta 1948, drugi pa indirektno t. j. s strani funkcionarjev rimske vlade, ki držijo po londonskem sporazumu vse gospodarske resorje ZVU v svojih rokah, pri čemer pa vendar ne smejo uganjati samovolje in izdajati podobnih nezaslišanih prepovedi brez vednosti šefa ZVU gen. Wintertona. Tudi rimska vlada ne bi smela — če gre za ohranitev enakopravnosti obeh partnerjev gospodarskih sporazumov — samovoljno izdajati raznih prepovedi, ki zadevajo podjetje in njegove trgovske posle v coni A. Ce torej poveljnik ZVU takšno početje svojih italijanskih podrejenih organov in rimske vlade, ki je po pogodbi vezana na soglasnost ZVU, dopušča, ne pomeni to nič drugega, kot da je za oba omenjena ukrepa odgovoren tudi in v prvi vrsti — ker on odgovarja za svojo začasno upravo Varnostnemu svetu — conski poveljnik.

Kako absurdna in za tržaško gospodarstvo neskončno škodljiva sta oba ukrepa, pa nam povedo sledeča dejstva:

«Aquila» ima na zalogi velike količine naftinih derivatov, ki jih ne more vnovčiti in nadaljevati proizvodnje. Zato je njena zmogljivost izkoriščena komaj za polovico. Že dr. Stanislav Kopčok, gospodarski svetnik v drž. tajništvu za zunanje zadeve, je letos ob priliki svojega obiska na tržaškem velesejmu izjavil, da je Jugoslavija pripravljena prevzeti velik del produkcije «Aquile». To je še komaj pred dvema dnevoma ponovno potrdil jugoslovanski predstavnik v Trstu, minister Jože Zemljak. S tem bi bilo ustreženo tako Jugoslaviji, še bolj pa sami tržaški rafineriji nafte, ker bi lahko delala s polno zmogljivostjo. Gre torej za namerno nagajivo škodoželjnost rimske vlade, katere uresničenje pa je mogoče samo ob podpori ZVU, ki pač ne more trditi, da s tem brani interese Trsta in vse cone A, temveč interese — predvsem politične, imperialistične interese Italije.

Drugi ukrep — o prepovedi uvažanja mleka iz sosednje Sežane — pa je tako absurden, da bo vzbudil med Tržačani silovito zgražanje. Odkar namreč obstaja Trst in odkar omenja zgodovina Sežano in vse ostale kraške kraje, se še menda ni nikoli zgodilo, da bi nekdo prepovedal uvažanje prvega artikla, ki ga je naš Kraševec izvažal vsak dan v mesto — mleko. Celo ko so bili odnosi zaradi meje pri Fernetičih mnogo bolj zaostreni, kot so danes, celo takrat ni bilo nikoli niti enega samega dne, da bi običajna pošiljka mleka ne prišla v Trst. Celo krivična mirovna pogodba določa v svoji prilogi IX. poglavje C pod naslovom «Olajšave obmejnega prometa» dobesedno: «Jugoslavija in STO kakor tudi Italija in STO bodo mesec dni po vstopu mirovne pogodbe v veljavo začele pogajanja za sklenitev aranžmaja, ki bo olajšal prehod čez mejo med STO in obmejnimi kraji Jugoslavije in Italije živil in drugega blaga, ki je bilo navadno predmet izmenjave v teh predelih, pod pogojem da so ta živila in to blago nabrani, proizvedeni ali izdelani v teh krajih.

Ta izmenjava se lahko olajša s prikladnimi ukrepi razumevajoč pod tem tudi oprostitev — do sporazumno določenih količin ali vrednosti — od dajatev, carine in izvoznih ali uvoznih taks vsake vrste, če se ta izmenjava vrši v krajevnem prometu».

Prekinitev uvažanja mleka iz Sežane pomeni tudi kršitev mirovne pogodbe. Absurd in sabotaža tržaških koristi je torej tako ogromen, da v resnici ne moremo verjeti, da bi prepoved uvažanja mleka iz Sežane lahko trajala več kot dva dni.

Poveličevanje fašističnih zločinov

MILAN, 6. — Danes se je pred vojaškim sodiščem nadaljeval proces proti novinarjema Renziju in Aristarcu, ki sta obtožena «blatenja oboroženih sil» in ki ju po fašističnem kazenskem zakoniku sodi vojaško sodišče. Po razpravljanju o tem, katere priče naj sodišče pripusti, sta bila zaslišana obtoženca. Prvi je bil na vrsti Renzo Renzi, pisec inkriminiranega članka.

Renzi je dejal, da ni hotel žaliti oboroženih sil, temveč je hotel samo podati «kritično sodbo o fašistični vojni, z drugimi besedami, prikazati položaj, ki je nastal na primer v Grčiji med okupacijskimi četami zaradi vojne, ki med njimi ni bila občutena». Renzijeva teza je bila naslednja: «Slo je za zgrešeno vojno, nastalo iz zločinskih naklepov, ki jo je Mussolini vsilil ljudstvu». Italijanski vojaki, ki so bili na okupacijskem področju, je dejal Renzi, so se vedli kot katera koli okupacijska vojska in temu pridružili še svojo naravno nagnjenost k «petelinjenju». Med vsem zaslišavanjem je predsednik obtoženca stalno prekinjal in sploh kazal užaljenost tipičnega predstavnika stare vojaške kaste.

Zelo so Renziju zamerili tudi, da je njegov članek ponatisnil atenski dnevnik «Akropolis»; grški prevod članka spada tudi med «corpora delicti».

Nato je državni tožilec gen. Solinas povedal, kaj hoče s tem procesom: «S tega procesa naj izide nedotaknjena in obnovljena čast italijanske armade v Grčiji. Ta čast mora iziti celo poveličana». Nato pa je navedel vrsto ugovorov proti pričam obrambe, po večini navadnih vojakov, ki so se udeležili vojne v Grčiji.

Popoldne so zaslišali drugega obtoženca Guida Aristarca, odgovornega urednika revije «Cinema nuovo». Poudaril je, da v članku ni opazil ničesar, kar bi lahko blatilo oborožene sile in da se mu je zdel popolnoma v skladu z značajem in splošno smerjo njegove revije.

Kasneje so začeli z zaslišavanjem prič obtožbe. Prvi je bil na vrsti general Marghinotti, ki je poveljeval nekemu armadnemu zboru v Grčiji. Dejal je, da mu ni znano, da bi bil «fenomen ljubezni» med italijanskimi četami v Grčiji tako zelo razširjen, nadalje, da «ničesar ne ve o javnih hišah in da nikoli ni imel nobene priležnice». Zatrdil je tudi, da na področju njegovega armadnega zbora pod njegovim poveljstvom niso ustrelili nobenega talca, da pa ve, da so nekoč zaradi umora tolmača pri neki karabinjerski postaji vzeli iz zaporov dva obsojena kriminalca in ju ustrelili. Tudi ostale priče, sami generali in polkovniki, ne vedo ničesar o streljanju talcev in o podobnih dejanjih. General Testa je tudi dejal, da število spolno bolnih med italijanskimi vojaki ni bilo tako visoko kot pravi Renzi, javne hiše pa da so bile «pod strogo disciplino».

SINGMAN RI ZOPET OVIRA izvajanje dogovora o ujetnikih

Demonstracije proti Indiji v Južni Koreji - Predsednik nevtralne komisije general Timaja je izjavil, da bi težko preprečil množični beg ujetnikov - Indija namerava odpoklicati svoje čete?

SEUL, 6. — V Seulu je bilo danes veliko protestno zborovanje proti indijskim četam. Na zborovanju so sprejeli resolucijo, ki temelji na sledečih točkah: 1. Indijci morajo takoj prenehati «z ubijanjem» ujetnikov. 2. Indijci morajo zapustiti Korejo. 3. Južnokorejska vlada naj takoj podvzame ukrepe za «samoobrambo», v primeru da Indijci ostanejo. 4. Indijci morajo kaznovati svoje vojake, ki so odgovorni za smrt ujetnikov pri incidentih v preteklem tednu. 5. Nevtralna komisija mora prekiniti «prisilna pojasnjevanja» ujetnikov. 6. Nevtralna komisija mora izpustiti vse «protikomunistične» ujetnike. Pisma s temi zahtevami so poslali predsedniku Eisenhowerju, glavnemu tajniku OZN, voditeljem 16 držav, ki imajo čete na Koreji, južnokorejskim voditeljem in voditeljem nevtralne repatriacijske komisije. Razen tega so poslali pismo tudi indijskemu vladnemu predsedniku Nehruju.

Z druge strani pa je južnokorejsko policijsko poveljstvo sporočilo, da bodo ujetniki, ki zbežijo iz taborišč, uživali vso podporo, in poziva južnokorejsko prebivalstvo, naj jim pomaga.

Medtem se nadaljuje polemika med poveljnikom Združenega poveljstva generalom Clarkom in predsednikom nevtralne komisije, indijskim generalom Timajo. General Clark je danes poslal nevtralni komisiji pismo, v katerem pravi, da poveljstvo OZN ne bo dopustilo uporabe sile proti vojnim ujetnikom, ki odklanjajo repatriacijo. Clark je tudi zanikal obtožbe generale Timaje, češ da je poveljstvo OZN napačno obvestilo ujetnike glede časa njihovega bivanja pod poveljstvom indijskih čet.

Clark je tudi zanikal, da bi bilo Združeno poveljstvo obljubilo kitajskim ujetnikom, ki odklanjajo repatriacijo, da jih bodo premestili na Formozo.

General Timaja pa je zavrnil zahtevo načelnika repatriacijske skupine OZN generala Hamblema, ki je zahteval, naj bi bili zavezniški opazovalci pooblaščeni na kraju samem ugotoviti življenjske pogoje ujetnikov. V svojem odgovoru izjavlja generala Timaja, da Indija deluje za račun nevtralne komisije in odgovarja za svoje ravnanje samo pred to komisijo.

Na tiskovni konferenci je general Timaja izjavil, da so indijske čete sicer zmožne preprečiti množični beg 25.000 korejskih in kitajskih ujetnikov, ki so pod njihovim nadzorstvom, toda verjetno tega ne bi napravile, ker bi bil za to potreben «tak pokol, ki ga noben kulturen narod ne bi mogel napraviti». General je pripomnil, da bo napravil vse, kar je «človeško mogoče», zato da bodo vsi ujetniki poslušali pojasnila, toda v primeru, da bi se večje skupine ujetnikov temu uprle in organizirale stavko, se bo on posvetoval z ostalimi člani nevtralne komisije.

General je nato sporočil, da je severno poveljstvo poslalo seznam 400 zatrjevanih agentov, ki da so hujskali na zadnje nerede v taborišču, ter je pripomnil, da za sedaj ne more ugotoviti, ali so v taborišču res agenti, ki delujejo za račun severnega poveljstva ali pa južnih Korejcev. Dodal je, da so dokazi, da so ujetniki «močno organizirani» in da je mogoče, da ta organizacija preprečuje repatriacijo tistih, ki bi to želeli.

Dobro obveščeni krogi v Novem Delhiju pa medtem zatrjujejo, da bi Indija utegnila umakniti svoje čete s Koreje, če poveljstvo OZN ne bo poskrbelo «za redno izvajanje dogovora o vojnih ujetnikih». Ameriški poslanik v Novem Delhiju, George Allen je imel danes razgovor z indijskim zunanjim ministrom in domneva se, da sta govorila o zadnjih dogodkih na Koreji.

Izredno zasedanje francoske skupščine

PARIZ, 6. — Francoska narodna skupščina je danes začela svoje izredno zasedanje, da razpravlja o interpelacijah, ki so jih razni poslanci predložili v zvezi z vladno socialno politiko.

Okoli parlamenta so krožili številni tovorni avtomobili polni policijskih agentov. Do neredov ni prišlo.

Lanielova vlada je na svoji seji sklenila, da bo pristala na razpravljanje o svojem gospodarskem programu. Razprava se bo v skupščini nadaljevala v četrtek in petek. Za petek se pričakuje izjava predsednika Laniela.

Ne predvideva pa se glasovanje o zaupnici vlade, ker bo vlada zahtevala od skupščine samo potrditev izrednih pooblastil, ki jih je izglasovala skupščina konec junija.

KAIRO 6. — Egiptovsko revolucionarno sodišče je obsodilo na dosmrtno prisilno delo bivšega vafdističnega ministra Ibrahima Faraga.

PRVA SEJA nemškega Bundestaga

BONN, 6 — Nova zahodnonemška poslanska zbornica (Bundestag)

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan so leta 1941 imeli partizani srdite boje s sovražnikom pri Boštjanu.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, sreda 7. oktobra
Justina, Dragonika
Sonce vzide ob 6.10 in zatone ob 17.35. Dolžina dneva 11.25. Luna vzide ob 5.35 in zatone ob 16.55.
Jutri, četrtek 8. oktobra

Čudno merilo

Eno izmed neštetih krivic, ki smo jih Slovenci na Tržaškem deležni na področju šolstva, predstavlja tudi nestalnost slovenskih šolnikov. Zaradi te nestalnosti morajo vsi slovenski šolniki, tako učitelji kot profesorji, vsako leto znova vlagati prošnje za ponovno nastavitev, kar je seveda zvezano z nemajhnimi stroški in izgubo časa predvsem za provizorične učne moči, ki morajo vsako leto znova prilagati k prošnjam vse potrebne dokumente (ker ti ne smejo biti starejši od treh mesecev) kot so kazenski list, potrdilo o državljanstvu, o rezidenci, nravstveno spričevalo in še vsaj toliko drugih.

Toda medtem ko je to vsakoletno vlaganje prošenj za učne moči italijanskega in ekonomskega staleža («ruolo italiano» in «ruolo economico») bolj formalnega značaja in odraz neenakopravnosti slovenskih šol, pa je vlaganje prošenj za provizorične učne moči in za nove prosilce povezano še z drugim vprašanjem, ali bolje rečeno: krivico, kateri je potrebno posvetiti nekaj več besed.

«TEDEN ZA NASEGA DIJAKA» je preizkušnja zavednosti, enotnosti in solidarnosti med slovenskim ljudstvom na Tržaškem ozemlju.

Vsak, ki se čuti vezanega na narodno skupnost, bo v tem tednu podprl Dijaško Matico.

Za provizorične učne moči, bodisi tiste, ki so že poučevale ali pa ki na novo vlagajo prošnje, sestavlja vsako leto komisija tako imenovane prednostne lestvice. Lestvici sta dvojni, ena za italijanske državljane s stalnim bivališčem v Trstu in ena za jugoslovanske državljane s prav tako stalnim bivališčem v Trstu. Posamezni prosilci so v te lestvice uvrščeni glede na število točk, ki jim jih dodeli komisija upoštevajoč kvalifikacijo, leta prakse, starost itd. Čim več točk ima prosilec, tem več je možnosti, da bo nastavljen, v kolikor niso mesta že zasedli šolniki iz italijanskega oz. ekonomskega staleža.

Taka je seveda teorija, od katere pa se praksa žal precej razlikuje.

Znano nam je namreč iz letošnje prakse (ki pa se v večini primerov ponavlja že 7 let), da je Prosvetni urad črtal iz prednostne lestvice nekatere prosilce (učitelje), ki imajo zelo visoko število točk in da niso bili imenovani ni nekateri prosilci (profesorji), ker so prav tako po številu točk v prednostni lestvici pred celo vrsto drugih prosilcev.

Pozanimali smo se za kakšne prosilce gre v teh primerih in smo prišli do zaključka, da je vztrajno odklanjanje teh prosilcev v popolnem nasprotju z določili o nastavljanju učnih moči in sploh v nasprotju s prakso, ki je glede tega v veljavi v vseh civiliziranih državah na svetu.

V prvi vrsti je treba ugotoviti, da so vsi odklonjeni prosilci italijanski državljani s stalnim bivališčem v Trstu. Vsi so strokovno visoko kvalificirani, povečini z večletno prakso, vsi nravstveno neoporečni. V večini primerov so žrtve fašizma, preganjani in zapirani zaradi svoje narodnostne premočrtnosti.

Ker imajo potemtakem vse lastnosti, ki se zahtevajo kot pogoj za namestitev, je razlog za njihovo dosledno odklanjanje iskati v okolnostih, ki so specifične za Tržaško ozemlje oz. za anglo-ameriško področje Tržaškega ozemlja. Te specifične okolnosti pa obstajajo nedvomno v dejstvu, da je v Trstu kompetenten, vsaj na zunaj, za nastavljanje slovenskih učnih moči Prosvetni urad ZVU. Pri tem je očitno, da so prizadeti šolniki žrtve natolcevanj in laži, na katere se pri svojih odločitvah imenovani organ opira.

Ne glede na to, da bi bilo zanimivo vedeti, kje črpa ta urad zadevne informacije, pa je že dejstvo samo po sebi, da se odklanjajo najbolj kvalificirane moči, kar je dokazano s tem, da so na prvih mestih v prednostni lestvici, škandalozno in nedvomno nima primere nikjer na svetu, razen morda v kakšni koloniji, kjer so še v veljavi sistemi in metode, ki jih kulturni človek z odporom zavrača.

Skrajni čas bi bil, da se s takimi metodami končno preneha in da se spoštuje načelo, da naj v slovenskih šolah poučujejo v prvi vrsti tisti, ki imajo za poučevanje zahtevane strokovne in moralne kvalifikacije. To in samo to mora biti merilo za nastavljanje učnih moči. Vsa druga merila pa niso samo odvratna, temveč tudi protizakonita.

Obvestilo Kmečke zveze

Obveščamo vse dvolastnike, ki imajo svoje gozdove v Jugoslaviji, da morajo napraviti prošnjo za sekanje drv v mesecu oktobru t. l. Rok za vlaganje prošenj za sekanje drv zapade 31. oktobra t. l. Za vsa pojasnila se obrnite na Kmečko zvezo, Ul. Fabio Filzi 10.

ODMEV JUGOSLOVANSKEGA PREDLOGA ZA TESNEJŠE GOSPODARSKE STIKE MED TRSTOM IN FLRJ

ZVU dolžna omogočiti sklenitev trgovinskega sporazuma s FLRJ

Tržaški trgovski krogi in prebivalstvo pozdravljajo realni jugoslovanski predlog - Besna reakcija iredentistov - V interesu Trsta je treba razveljaviti sporazume iz l. 1948, ki postavljajo Trst v gospodarsko odvisnost Italije

Včeraj smo v našem listu objavili daljše poročilo in izvleček jugoslovanske spomenice, ki jo je predal gen. Wintertonu v Trstu šef jugoslovanske delegacije, opolnomočeni minister prof. Zemljak. V tej spomenici se predlaga, da bi se že v tem mesecu začeli razgovori med FLRJ in cono A Tržaškega ozemlja za sklenitev trgovinskega in plačilnega sporazuma med FLRJ in našim področjem. Poleg tega spomenica ugotavlja tudi, da ima Italija v Trstu privilegiran položaj in da odloča o tržaškem gospodarstvu.

Jugoslovanski predlog za sklenitev direktnega trgovinskega in plačilnega sporazuma med cono A in Jugoslavijo je bil sprejet z velikim zadovoljstvom pri tržaških trgovskih krogih, ki se ukvarjajo s trgovino z Jugoslavijo in predvsem med tržaškim prebivalstvom, ki vidi v takem sporazumu izboljšanje gospodarskega položaja mesta. Ti krogi upajo, da bo ZVU znala izkoristiti to jugoslovansko ponudbo, ki temelji na naravnih gospodarskih odnosih Trsta s svojim zaledjem, od katerega je bil zaradi italijanske protijugoslovanske politike, umetno odrezan Toda italijanski nacionalistični krogi v Trstu, ki imajo na podlagi sporazumov med ZVU in rimsko vlado iz l. 1948 v rokah vse ključne položaje tržaškega gospodarstva, so začeli s protiakcijo z namenom, da preprečijo vsako trgovinsko zbližanje cone A z Jugoslavijo.

«Giornale di Trieste», glasilo znanega fašista Alessija, bivšega direktorja fašističnega lista «Il Piccolo», je včeraj objavil članek v katerem pravi, da je «jugoslovanski predlog navadna politična gesta, ki naj bi bila posledica zadnjega obiska dr. Beblerja v Trstu. Takoj nato pa list pride na stare in za Trst protizakonite ugotovitve, da je cona A gospodarsko in denarno vezana na Italijo ter pravi: «Vsi vedo, da je tržaško trgovinsko življenje vključeno v sestav mednarodnih sporazumov, ki jih ima Italija z vsemi deželami sveta, vključno z Jugoslavijo. Če pa ima Jugoslavija resen namen pospešiti trgovinsko izmenjavo s Trstom, se lahko poslužuje «clearinga» med Rimom in Beogradom... Trst ne potrebuje novih sporazumov, ker so vse tržaške trgovinske ustanove izpopolnjene... Če Trst danes trguje s kavo, dišavami, sladkorjem, suhim sadjem itd., dela lahko to samo zahvaljujoč se italijanskim «clearingom», če Trst gradi 10 ladij za Indonezijo, jih gradi samo na podlagi «clearinga» med Italijo in Indonezijo». List nato zaključuje:

«...kaj misli Jugoslavija ponuditi STO, ki je tako revno? Kaj bi hotela v zameno? Trst ni država, nima svoje valute in niti svojega denarnega sklada, nima svojih zakonov in potrebuje za življenje vsakih šest mesecev zlate injekcije italijanskega zaklada. Kakšne trgovinske sporazume bi lahko sklepalo naše mesto, ki je bilo spremenjeno v pravcati geografski pojem ignorance po perfidnosti določenih politikantov?»

To je odgovor lista, ki piše, da govori v imenu «tržaških gospodarskih krogov». Takšen odgovor je bilo sicer pričakovati. To pa zaradi tega, ker je nemogoče misliti, da bi «tržaški gospodarski krogi», ki jih imenuje «Giornale di Trieste», sploh lahko drugače mislili in delali. Saj so ti «gospodarski krogi» posebljeni v skupinici ljudi, ki jih je Rim postavil na stolčke raznih gospodarskih ustanov, podjetij in uradov, na podlagi popuščanja dveh zapadnih sil, ki sta v vseh povojnih letih v Trstu podpirali (in še podpirata) politično, upravno in gospodarsko prodiranje Rima v Trst namesto, da bi na osnovi mirovne pogodbe zahtevali, da Italija vrne Trstu vsa od fašizma podržavljena podjetja, vse tržaške ladje, da zagotovi Trstu do njegove samoosvojitve potrebna denarna sredstva s čimer bi omogočili, da bi si Trst do sedaj že ustvaril neodvisno politično, upravno in gospodarsko-finančno upravo. Ti rimski uradniki ali bolje plačanci, gotovo nasprotujejo tržaškemu neodvisnemu gospodarstvu, ker bi njihove mastne plače in «izredni» dodatki v nasprotnem primeru odpadli.

Drugačni pa sta mnenje in zahteva tržaškega prebivalstva, tržaškega delavstva, ki na svojih ramenih občuti vse posledice gospodarskega vključevanja Trsta v gospodarstvo italijanske republike. Delavci in srednji sloj vedo, da Trst lahko gospodarsko napreduje samo če je tesno povezan z zaledjem; vedo, da je bilo tržaško zaledje (v prvi vrsti jugoslovansko in podonavskih držav) vedno glavni vir mestnega bogastva, razvoja pristanišča in vseh gospodarskih panog, ki so bile povezane s pristaniščem. Pomorske družbe, mednarodna trgovina, trgovina z bližnjimi zaledními pokrajinami, mala in srednja industrija, obrt in skupno z vsemi temi panogami tudi težka industrija, vse to je imelo svoje izhodišče in dotok dela in dobičkov izključno iz in za zaledne dežele. V nobenem primeru pa ne z Italijo, ki je vstopila v tržaško gospodarstvo šele po prvi svetovni vojni. Posledica tega pa je bila, da sta tržaško pristanišče in tržaška mednarodna trgovina popolnoma propadli ter da je bila Italija tedaj prisiljena na kakršen koli način nekaj ukreniti, da vsaj delno omili splošno gospodarsko krizo. Zato so v tržaških ladjedelnicah v glavnem gradili vojne ladje za vojne imperialistične pohode Mussolinijeve Italije, katere duh še vedno preveva v vsej politiki, sedanjih rimskih državnikov.

Tržaško prebivalstvo dobro ve in se popolnoma zaveda, da bi bil neodvisni trgovinski sporazum med cono A in Jugoslavijo prvi korak k osamosvojitvi mesta od italijanskega propalega gospodarstva, ki išče v Trstu samo koristi za svoja pomorska mesta s tem, da je uničilo vso tržaško trgovinsko mornarico in pobralo mestu, ki je bilo pred desetletji največje jadransko pristanišče, vse najboljše pomorske proge in tako okrepilo Benetke, ki so bile večni tekmec Trsta. To nam dokazujejo tudi poslednji podatki o pristaniškem prometu Benetk in Trsta, po katerih so Benetke mnogo pred Trstom, kar se za časa povezave tržaškega pristanišča z zaledjem gotovo ni dogajalo. Poleg tega pa iščejo rimski politikanti v Trstu tudi politični efekt, ki ga uporabljajo za italijanske delovne množice, da jih odvračajo od perečih notranjih gospodarskih in socialnih problemov.

Zato je nujno, da ZVU skrbi za interese mesta in da napravi vse, da sprejme ta jugoslovanski predlog, ki bo brez dvoma pomagal k izboljšanju gospodarskega položaja mesta. Zato zahtevamo, da ZVU preneha s podpiranjem interesov italijanskega imperializma, ki je spravil Trst v pogubo in da popolnoma sprosti tržaško zunanjo trgovino ter naveže neodvisne trgovinske stike tudi z drugimi državami, ki bi hotele na kakršenkoli način trgovati s Trstom ali z blagom in dobrinami plačevati pristaniške stroške. To bo šlo v izključno korist Trsta in bo pomagalo razviti tržaški tranzitni promet, ki boluje predvsem na nestalnih in negotovih pristaniških tarifah, o katerih odloča še vedno Italija.

Šolska obvestila

ZACETEK SOLSKEGA LETA NA UCITELJISCU IN TRGOVSKI AKADEMIJI

Učenci in učenke učiteljišča in trgovske akademije se zberejo v soboto 10. t. m. ob 10. uri v cerkvi starega sv. Antona k otvoritveni službi božji. Po maši gredo v šolo, kjer dobe vsa potrebna navodila za novo šolsko leto. Redni pouk se začne v ponedeljek 12. oktobra.

«Ravnateljstvo Slovenske državne višje realne gimnazije v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi razrede s klasičnim učnim načrtom sporoča, da bo otvoritvena služba božja za šolsko leto 1953-54 v cerkvi v Ul. Giustinelli **v soboto dne 10. oktobra 1953, in sicer ob 8. uri 45 minut.**

Po končani službi božji se zbero vsi dijaki v učilnicah v Ulici Lazzaretto vecchio 9, kjer dobe vsa nadaljnja navodila»

Osvobodilna fronta

SEJA IZVRSNEGA ODBORA OF

V četrtek 8. t. m. bo ob 20. uri seja izvršnega odbora OF na sedežu v Ul. R. Manna 29. Na dnevnem redu sedanja politična situacija in organizacijska vprašanja.

Razna obvestila

FILATELISTICNI KLUB «L. KOSIR»

Danes 7. t. m. bo od 19. do 21. ure v prostorih kluba v Ul. Roma 15-II. sestanek filatelistov. Clanom bodo na razpolago naročene znamke in novitete. Nadaljevanje delitve revije «Nova filatelija» št. 9. Filatelisti, ki se želijo vpisati v klub naj se zglasijo pri službujočemu odborniku upravnega odbora.

KDO SE JIH ne spominja?

GASPER DERMOTA, ki nam je zlasti ostal v spominu s svojo «Kaj, kaj, kaj naj tebi dam...»

MARIJ KOGOJ s prelepim II. tenorjem.

BOŽO GROSELJ s svojim žametnim glasom v «Ti puobič ja k'na lumpej».

ARTUR SULC poznan po svojem nenadkriljivem basu.

GLASBENA MATICA v TRSTU

Danes 7. oktobra 1953 ob 21. uri v AVDITORIJU

Slovenski vokalni oktet iz Ljubljane

bo pel slovenske narodne in umetne pesmi.

Vabila so na razpolago v Ul. Roma št. 15 (SHPZ) od 11. do 13. in od 16. do 19. ure.

SEZONA SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V soboto, 10. oktobra 1953 ob 20.30 uri

v AVDITORIJU v TRSTU

premiera

V nedeljo, 11. oktobra 1953 ob 16. in ob 20.30 uri

ponovitev

„Pokujšanje v dolini šentflorjanski"

farsa v treh dejanjih

Spisal: **Ivan Cankar**

Režiser: **Jože Babič**

Scenograf: **Maks Kavčič k. g.**

osebe:

Krištof Kobar, imenovan Peter — Miha Baloh; Jacinta, popotnica, družica njegova — Stefka Drolčeva; Župan — Jožko Lukeš; Županja — Ema Starčeva; Dacar — Stane Raztresen; Dacarka — Leli Nakrstova; Ekspeditorica — Nada Gabrijelčičeva; Učitelj Sviligoj — Stane Starešinič; Notar — Srečko Košir; Stacunar — Anton Požar; Stacunarka — Valerija Silova; Cerkovnik — Josip Fišer; Debeli človek — N. N.; Popotnik — Julij Guštin; Zlodej — Rado Nakrst.

Prodaja vstopnic od petka dalje od 11. do 13. in od 17. do 19. ure v Ul. Roma 15-II. tel. 31-119.

Vpisovanje abonentov v četrtek od 9. do 13. in od 17. do 19. ure, naslednje dni (petek, sobota, nedelja) od 11. do 13. in od 17. do 19. ure v gornjih prostorih.

V nedeljo 11. oktobra 1953 ob 20. uri

gostuje v društveni dvorani na

KONTOVELU

prosvetni krožek z Opčin z veseloigro v 3 dejanjih

Trije vaški svetniki

Vabimo k številni udeležbi!

(Vstopnice bodo na prodaj uro pred pričetkom predstave).

MATERE, DEKLETA!

Izšla je številka devet vaše revije

«NASA ZENA»

Kakor običajno, tako vam tudi to pot prinaša obilo zanimivega gradiva; naj ne manjka v nobeni hiši.

Cena 75 lir.

GLEDALIŠČE VERDI

Pri gledališki blagajni se nadaljuje prodaja vstopnic za prvo predstavo dramske skupine Calindri-Zoppelli-Volpi-Valeri, ki bo v petek ob 21. uri.

Predvajali bodo B. Shaw: «Orožje in človek».

KINO

Rossetti. 16.00: «Karaibsko zlato», J. Payne, A. Dahl.
Excelsior. 15.30: «Vrnitev Dame Camilla», Fernandel, G. Cervi.
Nazionale. 16.30: «Vesela vdova», L. Turner, F. Lamas.
Filodrammatico. 16.00: «Sonce v očeh», G. Ferzetti, J. Galter.
Arcobaleno. 16.00: «Rešite kralja», A. Dexter.
Astra Rojano. 16.30: «Zaklad rekeža», W. Beery, C. Parker.
Grattacielo. 16.00: «Doba ljubezni», M. Vlady, P. Beck.
Alabarda. 14.00: «Največja prestava sveta», B. Hutton, J. Stewart, C. Wilde, D. Lamarr.
Ariston. 16.00: «Dvanajst glavoče», C. Webb, J. Craig.
Armonia. 15.30: «Osvajalci», L. Olivier, L. Howard.
Aurora. 16.00: «Krila na vetru», E. Williams, B. Sullivan.
Garibaldi. 15.30: «Zelena rokavica», G. Ford, G. Brooks.
Ideale. 16.30: «Obtožujoče pismo», L. Young, B. Sullivan.
Impero. 16.00: «Mož v sivem», S. Granger, J. Mason.
Italia. 16.00: «Sovražnica», F. Gagani, F. Latimore, C. Greco.
Viale. 16.00: «Zadnja strelica», T. Power.
Kino ob morju. 16.30: «As vzame vse», A. Guinness, G. Johns.
Mascimo. 16.00: «Rdeča reka», J. Wayne.
Moderno. 16.00: «Ljubica bikoborca», R. Stack, Y. Page.
Savona 15.30: «Družina Barretta», N. Shearer, F. March.
Vittorio Veneto. 16.00: «Življenje sanja», W. Holden, J. Stewart.
Secolo. 16.00: «Navijajmo skupaj», F. Sinatra, E. Williams.
Azzurro. 16.00: «Karabinka Williams», J. Stewart, J. Hagen.
Belvedere. 16.00: «Šest žena Barbablja», Totò.
Marconi 16.00: «Prevejana nevrka», J. Allyson, V. Josnson.
Novo cine. 15.30: «David in Betsabea», G. Peck, S. Hayward.
Odeon. 16.00: «Maščevanje morilce», mladoletnim prepovedano.
Radio. 16.00: «Pozor pred mačehami», D. Martin, J. Lewis.

RADIO

SREDA, 7. oktobra 1953

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.10 Jutranja glasba. 11.00 S. Prokofjev: Koncert v D-duru za violino in orkester; M. Musorgski Noč na Lisi gori. 11.30 Solska ura: Od Triglava do ladijskega vijaka. 13.30 Poročila. 14.30 Od Triglava do Jadrana. 14.40 Slovenski oktet pojo skladbe slovenskih avtorjev. 17.00 Janaček: Godalni kvartet st. 2. 17.25 Priljubljene melodije iz filmov, operet in revij. 18.15 V narodni pesmi skozi svet. 19.00 Vrtenje černe vesti. 21.00 S knjižne police: Branko Čopič «Proloma». 21.30 Nočni kotiček pri F. Chopinu. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.10 Za vsakega nekaj. 13.30 Slovenske motivi. 17.30 Plesna glasba. 18.40 Koncert baritonista Marijana Rossa. 19.00 Zdravniški nasvet. 19.15 Pestra operna glasba. 20.00 Sport. 20.05 Gershwin: Koncert za violin in orkester v F-duru. 21.00 Aktualnosti: O samoodločbi narodov. 21.15 Glasbena medigra: Neposredno prenos koncerta Ljubljanske godbe iz Avditorija; v odmoru: Predavanje: prof. Jevnikar — «Zaloštne zgodbe o veselih Kranjcih» Franceta Magajne.

TRST A.

11.30 C. Zavattini: Reveži so neumni. 12.00 L. Zuccheri igra na kitaro. 13.25 Glasba po željah. 20.30 Operetna glasba. 21.15 Čajkovski: «Evgenij Onjegin» opera v 3 dej. prenos iz Milana.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Opoldanski koncert. 16.00 Naši solisti Vam igrajo. 17.10 Zabavni zvoki. 17.50 Zdravstveni nasveti. 18.00 Odlomki iz znanih oper. 18.30 Zunanjepolitični feljton. 18.45 Stare in nove melodije igra na klavir Bojan Adamič. 20.00 Radijska igra — Slavko Grum: Dogodek v mestu Gogi. 21.00 Večerni orkestralni koncert. 22.00 Poročila.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 6. oktobra t. l. se je v Trstu rodilo 9 otrok (1 mrtvorojen) umrlo je 6 oseb, poroka 1

UMRLI SO: 74-letni Mario Rossin, 71-letna Vanda Verthol, 64-letni Franc Skerlavaj, 61-letni Franc Perčič, 49-letna Pia Maria Marocco.

POROČILA STA SE: Giordano Delmoni in Sivilja Mačela Guštin.

ADEX IZLETI

18. oktobra 1953 enodnevni izlet v **POSTOJNO**

17. in 18. oktobra 1953 enoinpoldnevni izlet v **TOMAJ DUTOVLJE ŠKOCJAN DIVAČO**

17. in 18. oktobra 1953 dvodnevni izlet v **ŠTANJEL BRANIK DORNBERG**

Vpisovanje do 10. t. m.

Izlet za REKO in OPATIJO, ki bi moral biti 10. in 11. oktobra t. l. je zaradi tehničnih razlogov preložen na 17. in 18. oktobra t. l.

Vpisovanje se nadaljuje do 9. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo št. 5-b - tel. 20243.

PO DOLGOTRAJNEM STAVKOVNEM GIBANJU

Urad za delo izrekel razsodbo v sporu zaradi odpustov v Standardu

Odpustili bodo vseh pet delavcev, nato pa jih ponovno vzeli na delo do konca decembra. Izplačali jim bodo razen redne odpravnine še 10 mesecev plače in božično nagrado

Dolgotrajni spor zaradi odpustive 12 delavcev v rafineriji Esso Standard pri Sv. Soboti je končno rešen. Kakor smo pisali, se je med tem na predlog ravnateljstva sedem delavcev prostovoljno odreklo delu, in sicer proti primernemu dodatku k odpravnini. Slo je namreč v glavnem za delavce, ki bi morali iti kmalu v pokoj. Ostalo je še pet mlajših delavcev, ki niso hoteli pristati na predloge ravnateljstva o prostovoljni odpovedi delu.

Delavci so te svoje delovne tovariše odločno podprli, tako da je dejansko mirovala kar cel mesec vsa proizvodnja Ker ni bilo nikakega upanja, da bi sploh prišlo do sporazuma, so predstavniki delavcev predlagali, da se re ši spor z arbitražo urada za delo. Včeraj je urad za delo izrekel svojo razsodbo, ki pač nujno predstavlja kompromis.

Po tej razsodbi odpusti podjetje vseh pet delavcev in jim razen redne odpravnine izplača še 10 mesečnih plač in božično nagrado (13. plačo). Hkrati pa mora podjetje vseh pet delavcev ponovno zaposliti s tako imenovano pogodbo na določen rok, to je do konca decembra. S tem se je končal spor zaradi odpustov 12 delavcev, ni pa se končala borba delavstva tega podjetja, da si zagotove delo in zaslužek. Razni znaki namreč kažejo, da bi hotelo ravnateljstvo obdržati na delu čim manj delavstva, po drugi strani pa oddati razna dela zunanjim podjetjem ter se s tem odkrižati vseh obveznosti. Zato bodo morali biti delavci stalno budni in enotni, kot so bili doslej. Z borbo, ki je trajala cel mesec dni, so ti delavci pokazali, da mora vodstvo računati z njihovim odporom, če bi skušalo krčiti svoj obrat ali pa odpuščati nove delavce.

Tat v stanovanju z zavojem rjuh v roki

Včeraj popoldne je neki policijski podčastnik med hojo po Ul. Marconi opazil na stopnišču stavbe št. 18 več oseb, ki so glasno debatirale. Stopil je bliže in izvedel, da so malo prej ujeli v stanovanju 28-letne Palme Zoch por. Polli nekega tata. Ko je podčastnik vstopil v stanovanje, mu je Pollijeva izročila nekega moža, ki ga je identificiral za 38-letnega Antonia Papadopula iz Ul. Molin a vento 11 ter mu obenem povedala, da je zaradi sumljivega šuma stopila iz kuhinje in srečala Papadopula, ki je z zavojem rjuh pod pazduho ravnokar zapuščal njeno stanovanje.

Podčastnik je tata kakor tudi Zochovo odpeljal na policijo, kjer je ženska spoznala svoje rjuhe (8 po številu v vrednosti 50.000) ter podpisala prijavo. Papadopulo pa je med zaslišanjem izjavil, da je hotel obiskati prijatelja, ki stanuje v isti stavbi. Ker je opazil odprta vrata, je vstopil in šel iz ene v drugo sobo, kjer je iz majhne omare vzel rjuhe ter jih zavil v platno, ki ga je tudi našel v predalu. Ko je hotel oditi ga je ženska pridržala in začela vpiti, medtem ko se on ni niti najmanj upiral.

Papadopulo je izjavil, da si je prisvojil rjuhe, ker je poslušal glas vesti. Kakor je policija ugotovila, je bil Papadopulo pred dvema letoma v svetoivanski umobolnici, kjer so ugotovili, da je popolnoma slaboumen. Tata so prijavili sodišču in ga poslali v koronejske zapore.

PEVSKI NASTOP ob odkritju spomenika Franu Venturiniju

Pozivamo vse pevce in pevke, da se udeležijo slavnostnega odkritja nagrobnega spomenika skladatelju Franu Venturiniju, ki bo v nedeljo 11. t. m. ob 10. uri dopoldne na pokopališču pri Sv. Ani.

Spored:

1. «Glejte kako umira» - Jakob Gallus - Petelin, izvajajo Komorni zbor, pevski zbor M. Matjašič iz Barkovelj in pevski zbor Igo Gruden iz Nabrežine.

2. Govor predsednika SHPZ dr. Andreja Budala.

3. «Bratom» - Fr. Venturini, «Znamenje» - Fr. Venturini, izvaja pevski zbor Slavko Skamperle od Sv. Ivana.

4. Govor zastopnika Glasbene Matice Vladimira Svare.

5. «Bazoviška» - Fr. Venturini, «V nove zarje» - Fr. Venturini, izvajajo združeni pevski zbori.

Oddolžimo se spominu Frana Venturinija s pesmijo, kateri je žrtvoval pokojni skladatelj, pevovodja in organizator primorskih pevskih zborov vse svoje sile.

SHPZ

IZ JUGOSLOVANSKE CONE STO

Obilna letina grozdja v bujskem okraju

Trgatev v jugoslovanski coni se bliža koncu, medtem ko je letina v koprskem okraju precej slaba, je v bujskem okraju obilna, čeprav je mestoma toča napravila precej škode. V bujskem okraju se zadnje čase zlasti uveljavlja zadružna klet, ki je opremljena z modernimi stroji za predelavo grozdja. Samo električna stiskalnica v tej kleti stisne 25 stotov grozdja na uro. Prihodnje leto bo zadružna klet nabavila naprave za destilacijo in steklenčanje vina, tako da bo lahko uspešno konkurirala največjima podjetjema v jugosl. coni «Vino produktu» iz Umaga in «Vinu» iz Kopra.

Uspešen lov na zajce

Koprski lovci so preteklo nedeljo organizirali v loviščih pri Serminu lov na zajce! Lova se je med drugim udeležil tudi poveljnik Vojaške uprave JLA Miloš Stamatović ter še nekateri drugi pripadniki Vojaške uprave, kakor tudi gostje iz Trsta. Plen je bil izdaten, saj so ustrelili nad sto zajcev.

Dijaška Matica podpira slovenskega dijaka, mi podpirajmo Dijaško Matico.

V nedeljo 11. oktobra 1953 ob 10. uri dopoldne bo na pokopališču

odkritje nagrobnika FRANU VENTURINIJU

prosvetnemu delavcu in glasbeniku.

Vabimo k odkritju vse njegove častilce, vse naše prosvetne delavce in ostale.

ODBOR

Dodatki k zakonu za vozače motornih vozil

Zavezniška vojaška uprava je vnesla določene dodatke v združeno besedilo zakonov za zaščito cest in za cestni promet, odobreno s kr. d. št. 1740 z dne 8. decembra 1933 (cestni zakon), ki zadevajo telesne in moralne lastnosti in sposobnosti, ki jih morajo imeti osebe, katere želijo dobiti vozno dovoljenje kot tudi imetniki teh dovoljenj v obdobju revizijskega postopka, na britansko-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

V ta namen je bil 2. oktobra 1953 podpisan ukaz ZVU št. 119, ki bo stopil v veljavo z dnem objave v Uradnem listu.

Darovi in prispevki

Ob prvi obletnici smrti drage hčerke Pierine Kalc darujejo starši in bratje 1.000 lir za Dijaško Matico. Za spomenik Franu Venturiniju daruje Anica Martelanc 300 lir.

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Al Cammello, Drevored XX. septembra 4; Godina, Campo S. Giacomo 1; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Vernari, Trg Valmaura 10; Vielmetti, Trg della Borsa 12; Harabaglia, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

TELEFONSKE STEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

JUTRI PRED TRŽAŠKIM POROTNIM SODIŠČEM

Pred razjasnitvijo ozadja umora zdravnika Cavinija

Mednarodni pustolovec Josip Klobučar „Joso" se bo po večkratnih aretacijah in pobegih v inozemstvu, končno moral zagovarjati za svoj zločin

Jutri v četrtek se bo začela na porotnem sodišču, kateremu bo predsedoval dr. Palermo, zanimiva razprava proti Josipu Klobučarju imenovanemu tudi Joso, rojenemu 1926. leta na Sušaku in stanujočemu do 1947. leta v Drevoredu XX. septembra št. 60, katerega so obtožili najprej tihotapstva mamil ter kasneje tudi umora dr. Avgusta Cavinija, proti kateremu je sprožil strel, ki ga je zadel v trebuh. Klobučar se bo moral zagovarjati tudi zaradi ilegalne posesti orožja, ki bi ga moral prijaviti in izročiti. Ni znano če bodo Klobučarja sodili samo v zvezi z umorom ali če bodo govorili tudi o tihotapstvu.

V osvežitev spomina o umoru se moramo vrniti do marca 1947. leta ko je bil pokojni zdravnik v družbi Giselle Schoene in dr. Fulvia Omera v baru Dapretto. Ko so vsi trije prišli iz bara, so vstopili v Cavinijev «Fiat 1500», ki je stal na Drevoredu XX. septembra in sicer na vogalu z Ul. del Toro. Komaj se je dr. Cavini vsedel v avto in hotel pognati motor in se nato vsedel na zadga je hotel s samokresom v roki prisiliti, da bi vžgal motor in se nato vsedel na zadnji sedež poleg dr. Omera. Cavini je tedaj izstopil in se začel z neznancem prepirati in prerivati vse dotlej dokler ni padel strel. Neznancu se je posrečilo zbežati, medtem ko so ranjenega zdravnika odpeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Žal je zdravnik 6. marca zjutraj podlegel zaradi komplikacij.

Policija je uvedla najstrožjo preiskavo in aretirala več oseb, ki jih je kasneje izpustila. Agenti pa so zvedeli, da je neki «Joso» 3. marca kupil v neki gostilni samokres istega kalibra in z istimi naboji, s katerimi je bil umorjen zdravnik. Kupca so identificirali za Klobučarja, toda ta je pravočasno izginil in se z vlakom odpeljal v Genovo. V trenutku ko se je hotel vkrcati za Argentino pa so ga karabinjerji prijeli in odpeljali v zapor. Po nekaj dneh so ga izpustili, vendar so ga že naslednjega dne ponovno aretirali, ker so med tem dobili pojasnila o njegovem zločinu Junija so Klobučarja skupno s tremi drugimi v spremstvu dveh karabinjerjev spravili v avto in ga hoteli odpeljati v Trst. V bližini Padove pa se je zločincu posrečilo rešiti se okovov ter izrabiti ugodno priliko, ko je avto zmanjšal vožnjo na nekem ovinku, skočiti na cesto ter izginiti. Klobučarju se je po begu posrečilo ilegalno preiti v Francijo, kjer se je zadržal kake štiri mesece v neki vojašnici z izgovorom, da hoče vstopiti v tujsko legijo. Nekega dne pa je tudi tu izginil in o njem ni bilo nikjer nobenega sledu. L. 1948 ga najdemo v Belgiji pod imenom Robert Wortman. Tamkajšnje policijske oblasti so ga namreč aretirale zaradi tatvine in zaradi ponarejenih dokumentov. Obsojen na 2 leti in 4 mesece zapora ga zaprejo v neko kaznilnico, kjer se mu posreči zbežati. Zateče se v Holandijo kjer ga pod imenom Davide Rempešič ponovno spravijo v zapor na razpolago vojaški policiji, ki se je začela zanimati za njegovo preteklost. Po 15 dneh zapora pa se zločincu posreči prežagati rešetke in zbežati. Edina država, ki mu je ostala odprta je bila Nemčija. Klobučar se odpravi tja in se prijavi kot politični begunec Odpošljejo ga v begunsko taborišče toda kaj kmalu je ponovno v rokah policije, ki ga je obtožila tatvine ter ga zato prijavila sodišču. Obsojen na tri leta zapora ga premestijo v zapor v Werlu (Westfalija), kjer pa se mu nikakor ne posreči zbežati. Po končani kazni so ga zadržali in ga nato zaradi zahteve tržaške policije po Interpolu izgnali. Iz Nemčije v Italijo je prišel Klobučar, vedno seveda dobro zastražen, z letalom. Iz Milana so ga prepeljali na blok pri Devinu, kjer so ga ponoči 28. avgusta izročili tukajšnji policiji.

Klobučar je že v Nemčiji priznal, da je ubil dr. Cavinija, vendar ni povedal vzroka. Verjetno je bil zgovornejši pred preiskovalnim sodnikom, ki ga je po prihodu v koronejske zapore zaslišal.

Obstaja torej vprašanje, ki mora biti rešeno pred sodiščem, zakaj je Klobučar ubil dr. Cavinija, ki je bil zelo znan v zdrav

TEŽAK POROD EVROPSKE OBRAMBNE SKUPNOSTI

OS BONN-WASHINGTON

Z raznimi osmi kot političnim sredstvom, se pravi kot specifično obliko medržavnega političnega instrumenta, zakršnega so si, v svrho uniranja sveta, pred izbruhom druge svetovne vojne, bili omislili italijanski, japonski in nemški fašisti, ima človeštvo celo poleče in bridke izkušnje. Zadnji čas pa zapadni tisk, govoreč o osi Washington-Bonn, ponovno vleče iz zgodovinske ropotarnice prav ta nevarni in diskreditirani politični pojem, katerega izraziti fašistični prizvok nas vsej tako tragično spominja na krvavo katastrofo druge svetovne vojne. V tem primeru sicer ne gre za nekaj, o čemer bi se službeno govorilo, tudi se sam naziv službeno ne uporablja, vse prepogosto pa naletiš nanj v tisku, in sicer v kolikor je ta primoran spregovoriti o dejstvih, ki v resnici obstoje.

Resda je neka razlika med tem, kar bi ta pojem predstavljal danes in onim, kar je predstavljal pred tridesetimi leti, ko se je prvič pojavil, toda, priznajmo, kakršnakoli bi utegnila danes ali v bodoče biti njegova vsebina, že pri sami besedi «os» človeka nehote spreleti neki neprijeten občutek. Nekateri tolmačijo kot slab znak že samo dejstvo, da se je ta naziv znova pojavil. Ne gre tu za sam naziv kot tak, to je postranskega pomena, pač pa za dejstvo določenega odnosa med Bonnom in Washingtonom, za neko otipljivo dejstvo, ki je vsakomur očitno in o njem diskutira ves svet.

Še precej časa po končani vojni se razburkano evropsko politično valovje ni moglo umiriti. To smo občutili in ugotavljali vsi. Povprečnemu, in ne samo povprečnemu človeku, marveč tudi razgledanim, da celo vodilnim političnim ljudem, ni bilo jasno do kakšne nove politične konstelacije, do kakšne zaključne razporeditve in oblike te razporeditve bo privedel razvoj glede na specifične politične okoliščine in težnje tako na mednarodnem torišču kot v mejah posameznih nacionalnih držav. S časom se je začela situacija čistiti, novi odnosi sil v svetu so postajali vse bolj izraziti, pri tem pa je postajalo vse bolj očitno, da bodo — kot menijo na Zapadu — prav ustvarjajoči se odnosi med Washingtonom in Bonnom tisti os, okrog katere se bo v bodoče vrtela vsa evropska zunanja politika. Po nedavnih volitvah v Zapadni Nemčiji je prišlo to še bolj do izraza. Saj je na volitvah zmagal Adenauer, najupornejši in najdoslednejši zagovornik ameriške politike v Evropi. Skratka: v Evropi se je vpliv ameriške politike okrepil, s čedalje tesnejšim navezovanjem Nemčije na ZDA pa se je istočasno pospešil tudi proces polarizacije svetovnih sil. V spopadu med Vzhodom in Zapadom predstavlja namreč Washington osnovno silo Zapada. Nemčija pa njegovo predstražo v Evropi. Ob tem se je vloga Francije in Anglije zreducirala na to, da se zavre ali vsaj prepreči afirmacija podobnih teženj, ki že po svoji naravi vodijo k razmim nevarnim ekstremnim oblikam reševanja mednarodnih vprašanj.

Čeprav se omenjena krepitev odnosov med Washingtonom in Bonnom očituje že celih šest mesecev, sta vendar Francija in Velika Britanija bolj energično reagirali na vse to šele potem, ko jima je postal docela jasen ves obseg Adenauerjeve zmage pri zadnjih volitvah. Obe sta se zelo vznemirili ob dejstvu, da je avtoriteta sedanjega političnega voditelja Zapadne Nemčije zasnovana na volji velike večine nemškega naroda. Pri tem ne polagajo toliko pažnje na to, s kakšnimi parolami je Adenauer zmagal, marveč na to, da bo razpolagal v novem Bundestagu z določeno večino, ob znatno oslabljeni opoziciji. Na zunanjepolitičnem področju pa njegova zmaga vsekakor pomeni zmago politike evropske integracije in slabitev vpliva Francije in Velike Britanije v svetovni politiki. Vsled tega je tudi prišlo v oseh deželah do tako močne reakcije; vsled tega so tudi določeni odločujoči nemški krogi morali popravljati nekatere dele Adenauerjevih povoznih izjav, ki so izzvale precejšnjo zaskrbljenost v zapadnoevropskem javnem mnenju.

Poleg tega pa je bilo na francoski in angleški strani opaziti tudi neko določeno diplomatsko aktivnost, ki jo v splošnem razlagajo kot poizkus obeh zahodnih sil, da se reši, kar se še rešiti da. Vse kaže namreč, da sta Anglija in Francija danes bolj kot kdaj koli poprej pripravljeni podpreti akcijo za integracijo Evrope. Govori se, čeprav ne uradno, da bo Anglija tudi v Evropski ministrski svet poslala svojega predstavnika, tako, kot ga že ima v Skupnosti za premog in jeklo. Prav tako se tudi govori, da se je Francija nekako že pomirila s tem, da se ne bo mogla izogniti ratifikaciji splošnih dogovorov. To spremembo stališča obeh omenjenih evropskih držav si v Bonnu tolmačijo tako, da sta se Pariz in London odločila izbrati manjše zlo, ker menita — tako mislijo v Bonnu — da bo razvoj vojaške moči Nemčije le laže nadzorovati v okviru evropske vojske, kot bi bilo to mogoče, če bi Nemčija to poskušala izven tega okvira. Razen tega, kaže, da bi se Francija in Anglija radi približali Zapadni Nemčiji, da bi tako zmanjšali ameriški vpliv na bodočo evropsko politiko, kar bi tudi pripomoglo k zmanjšanju napetosti med Vzhodom in Zapadom, ki si ga obe želita.

To diplomatsko akcijo treba predvsem razumeti kot poskus, da se Zapadna Nemčija odtrže od ameriškega vpliva, Evropska skupnost pa približa Churchillovi ideji nekakšnega lokarnskega pakta, ki bi istočasno z združitvijo Nemčije tudi zagotovil varnost sovjetskih meja. Vse skupaj se zdi tako, kot bi se hotel najti kompromis med vztrajno zahtevo ZDA, da se končno oblikuje Evropska obrambna skupnost po eni in sovjetskim negativnim stališčem do tega vprašanja po drugi strani. Očitno je, da se Angleži in Francozi na vse načine trudijo, da bi preprečili nadaljnje še tesnejše povezovanje med Bonnom in Washingtonom, ne da bi pri tem prišli v konflikt z ZDA. Hkrati stremita obe zapadni državi za tem da se, če le mogoče, odpravijo vsaj najosnovnejša trenja med Vzhodom in Zapadom glede nemškega in avstrijskega vprašanja, kar bi se po njihovem mišljenju dalo doseči na predlaganem sestanku štirih.

Medtem pa Sovjetska zveza v ničemer ni spremenila svojega stališča v odnosu do vseh vprašanj, namreč do vključitve Nemčije v Evropsko obrambno skupnost in tako dalje, kajti se zmeraj smatrajo, da je vse skupaj uperjeno proti njihovi «varnosti». Britanski in francoski krogi so mišljenja, da bi se ta sovjetska nepopustljivost in nezaupljivost lahko odpravila, če bi se Evropska obrambna skupnost vključila v neki širši varnostni sistem, takšen, ki bi bil sprejemljiv tudi za Sovjete. Če bi se to uresničilo, potem bi zapadnoevropski obrambni sistem ostal nekrnjen, lahko bi nemoteno razvijal svojo obrambno funkcijo, ne da bi se pri tem Sovjeti čutili kakorkoli prizadeti. V tem primeru bi se na Zapad oprta Nemčija laže kontrolirala, njen vojaški potencial bi imel odločene meje.

Trenutno pa ni nobenih izgledov, da bi se ti nameni Francije in Anglije mogli realizirati. Os Bonn-Washington dobiva iz dneva v dan konkretnejše oblike. Interesi ZDA, odnosno ameriškega kapitala v Nemčiji so tako močni, da se temu ne more odreči. Če pa Francija in Velika Britanija želita kaj drugega, morata pri tem ravnati zelo obzirno, kajti sleherna krepitev medsebojnih trenj na Zapadu lahko pomeni samo krepitev pozicij Sovjetske zveze.

Slovenski oktet, ki ga bomo zopet poslušali danes zvečer v Avditoriju.

ŽALOSTNE RAZMERE NA ITALIJANSKEM JUGU

OTROKE PRODAJAJO

Italijanski časopisi so že nekajkrat objavili svoje reportaže o žalostnem pojavu, ki razgalja pravo lice socialnih razmer v katerih žive prebivalci južne Italije. Beseda je o tako imenovanem deškem semnju ki se že desetletja redno vsako leto avgusta vrši v mestu Beneventu. Semkaj vozijo siromašni starši svoje 8 do 14 let stare otroke ter jih prodajajo za vsoto dva do tri tisoč lir, vrečo žita itd. bogatim kmetom, ki potem z njimi razpolagajo eno, dve in več let, kot se pač pogodijo.

Nekateri časopisi so poročali o tem kot o neki kurioziteti, drugi so ogorčeno protestirali proti temu nečloveškemu in nekulturnemu škandalu, ki kompromitira italijansko civilizacijo. Navedeni so bili tudi podatki, da je več otrok, ki so jih bili starši primorani prodati, ker jih niso mogli prehraniti, pomrlo zaradi prenapornega dela in nezadostne hrane. Starši o tem niso bili obveščeni, sicer pa čemu, saj otroci niso bili več njihovi, ko so jih itak prodali.

Bogati kmetje, ki prihajajo v Benevento, da si na tem semnju poiščejo kakega pripravnega fantiča, se pri tem obnašajo kot bi kupovali n.pr. žrebe ali tele. Dečka, ki ga nameravajo kupiti dodobra pretipajo, pogledajo zobe, ukažejo mu teči, da bi mogli bolje oceniti njegove sposobnosti ter ugotoviti, ali je vreden zahtevane cene. Pravi živinski semenj, slika od dva tisoč let nazaj, ko so se brščas prav na istem mestu prodajali in kupovali sužnji.

Tudi letos se je imel v Beneventu vršiti ta semenj, pred cerkvijo matere božje, ki so iz nje duhovniki leto za letom mirno gledali, kako so se tu prodajali in kupovali mladoletni dečki kot bi šlo za teleta. Toda tokrat je vendarle intervenirala policija in to preprečila.

Ob tej priliki je milanski «Corriere della Sera» objavil dolgo reportažo pod naslovom «Drama mizerije v Sanniu in Irpiniji — Otroci se ne bodo več vozili na semenj v Benevento — Žalostna zgodovina kupoprodaje fantičev».

V tej reportaži je rečeno, da je bilo v resnici sramotno to, kar se je na tem sejmu dogajalo, da je to bil pravzaprav «sejem človeških bitij, ki se z njimi ravna kot s psi». In da bi stvar bila še bolj groteskna, pravi «Corriere della Sera», se je vsako leto sejem vršil prav na praznik matere božje, ki se smatra, da je nekaka zaščitnica «teh dečkov, ki jih ljudstvo imenuje "gulani"».

Omenjeno reportažo je napisal znani italijanski književnik Corrado Alvaro pri čemer je zelo nazorno opisal, kako so prodajalci in kupci hoteli policijo prevariti, skušajoč konspirativno opraviti svoj posel v neki stranski ulici. Alvaro poudarja, da ni bilo opaziti niti enega primera, da bi bila pripeljala svojega sina na semenj mati. Prišli so sami očetje, piše Alvaro, ti pa so se zdeli tako divji in surovi, da si dobil vtis kot bi med očetom in sinom sploh ne ostajala neka čustvena vez, niti takšna kot jo ponavadi kaže kmet do svoje živali, ki jo pelje na semenj. Fantiči pa so bili vznemirjeni in nervozni, na njih je bilo opaziti ono isto napetost kot jo je opaziti pri živalih, ko pričakujejo, da bodo tepene. Vsi so imeli na sebi nove čevlje, ker je to eden pogojev, da se deček lahko proda. Alvaro pravi: «Samo po čevljih si lahko presodil, da gre za ljudi. «Ko je policija preprečila, da se je semenj vršil, so se očetje vračali domov zelo ogorčeni. Fantiči, njih sinovi pa so jim sledili kot pretepene živali.

Nekaj fantičev se je le tajno prodalo, piše Alvaro, zatem pristavlja da se morda semenj res ne bo več vršil na stopnišču pred cerkvijo matere božje, zato pa se bodo fantiči prodajali na črni borzi, kar bo zanje še slabše.

«Hrup motorizirane policije je razgnal samo en spektakl tega socialnega zla, v resnici pa se drama nadaljuje», končuje Alvaro svojo reportažo.

Pravtako prinaša reportažo o tem dogodku tudi turinska «Stampa», ki tudi smatra, da samo z intervencijo policije v Beneventu še ni bilo to zlo likvidirano. Predsednik občine dr. Cantelno je časopisu izjavil:

«Odkrito govoreč, ta fenomen ima svoje ekonomske razloge in, čeprav se bo onemogočil njegov spektakularni videz, se bo prodajanje fantičev nadaljevalo pa na drug način vse dokler ne bodo javna dela in emigracija rešili problema brezposelnosti in bede».

Tako, s tem bi se prejkone predvsem morali v Italiji pobaviti, pa še z nekaterimi drugimi podobnimi zadevami! Tu je ključ za rešitev Italije pred propastjo. Teh potreb tudi s Trstom ne bodo mogli nasititi, če jih drugače ne bodo znali.

Mnogostranska uporabnost „črne luči“

V prirodi igrajo ultravioletni žarki življenjsko važno vlogo - Sonce izžareva ogromne količine teh nevidnih žarkov, ki z vitaminom „D“ ohranjajo pri življenju ljudi na zemlji - Toda ti, za naše življenje tako važni žarki, so hkrati tudi mogočni morilci, ker v velikih količinah uničujejo žive celice

V temni noči je rudosledec, ki se je spotikal po gorovju, nenadoma zavriskal od veselja, ko je odkril ležišče dragocene rude, ki ga je podnevi zaman iskal.

V gosti temi kabine svojega letala sedi letalec in išče na zemljevidu svoj cilj, ne da bi zaradi tega moral prižgati luč.

Odkrivanje rakastih tkiv

Med operacijo odkrije kirurg mesnato tvorbo, slično raku. Takoj mora dognati, če gre zares za raka, da ga dovolj globoko izreže. Zato odreže košček sumljive mesene tvorbe, ki ga takoj pod posebnim drobnogledom z nevidnimi žarki pregledajo in zanesljivo ugotovijo, če gre za raka ali ne.

Ko so strokovnjaki v laboratoriju velikega ameriškega podjetja, ki izdeluje žarnice, preizkušali posamezne kovine, da ugotovijo, če svetijo pod električnim tokom so dognali, da nekatere kovine sploh ne žarijo, pač pa oddajajo nevidne žarke ali tako imenovano «črno svetlobo».

Danes ne predstavlja črna luč nobene tajnosti več. Kot danes vemo za podzvočne in nadzvočne valove, ki jih naše uho ne sliši, tako poznamo tudi posebne vrste svetlobnih žarkov, ki jih naše oko ne vidi. Med te spadajo ultravioletni žarki, ki imajo prekratke valove, da bi jih običajno videlo naše oko. Zato jih imenujejo «črna luč».

Boljši okus «vitaminiziranih» živil

Če se sprehajaš po sodobnem živilskem trgu, boš opazil razne vrste živil, ki so jih zboljšali s temi nevidnimi čarovnimi žarki. Zanimivo je, da imajo mnoge vrste «vitaminiziranih živil boljši okus, če jih obsevajo z ultravioletnimi žarki.

Mnogi potrošniki so se namreč pritoževali, da jim ne teknejo «vitaminizirana» živila, čeravno so splošno priznali, da so zelo hranljiva. Kemiki so kmalu dognali, kaj je temu vzrok. Včasih niso vitaminski dodatki dovolj pomešani s temi živili. Zaradi tega so izvedenci priporočali tovarnam, ki pripravljajo «vitaminizirana» živila, naj jih obsevajo v temni lopi z ultravioletnimi žarki. Tista živila, v katerih niso vitaminski dodatki zadostno pomešani, žarijo namreč v «črni luči».

Nekemu trgovcu so ponudili večjo količino olivnega olja. Olje je bilo videti, dobro tudi okus je bil dober. Iz previdnosti je trgovec dal pregledati vzorec tega olja v laboratoriju za živila. Ko so ga v temnem prostoru obsevali s «črno lučjo», se je olje plavkasto svetlikalo. Izvedenci so majali z glavo, ker so s tem ugotovili, da je olje iz bombaževega semena. Olivno olje se mora namreč pod ultravioletnimi žarki v temi zelenkasto svetiti.

«Črna luč» varuje kupca tudi pred manjvrednim suknom. Nekemu krojaču so ponudili večjo količino blaga za obleke. Tkanina je bila lepa. Tudi kemiki, ki so jo pregledali, so bili mnenja, da je dobra. Ko so pa obsevali blago z ultravioletnimi žarki so se pojavile velike pege, ker ga niso pravilno barvali. Kdor bi si napravil iz takega sukna obleko, je ne bi dolgo nosil, ker ne bi prenesla kemičnega čiščenja.

V kino dvoranah

Zamudniki kinomatografskih in gledaliških predstav se navadno v zatemnjeni dvorani le težavno znajdejo. Neka ameriška tekstilna tovarna izdeluje sedaj preproge, ki jih prepleta s posebnimi nitmi, ki fluorescirajo, če jih obseva «črna luč». V mnogih gledaliških in kinematografskih dvoranah imajo sedaj take preproge, ki jih obsevajo z ultravioletnimi žarki iz posebnih žarnic na stropu dvorane da zamudniki v mraku lahko vidijo, kam stopijo.

V zadnjem času so začeli varovati občinstvo pred ponarejenimi vrednostnimi papirji in bankovci s tem, da označujejo prave papirje na kemični način s posebnimi znaki, ki jih lahko vidiš samo pod ultravioletnimi žarki. Tako so odkrili ponarejene vrednostne papirje za več milijonov dolarjev.

V borbi proti kriminalu

Kriminalna policija se včasih poslužuje posebnega praška, ki ga lahko vidiš samo, ko se v «črni luči» svetlozeleno svetlika. Z njim so že odkrili vrsto tatov. Nedavno so v nekem študentskem počitniškem taborišču nepojasnjene tatvine povzročale nezaupanje in zelo mučno razpoloženje med dijaki. Policija je v tem taborišču na zelo mikavno mesto položila listnico z bankovci, ki jih je poprej oprašila s tem nevidnim praškom. Listnica je kmalu izginila. Ko je policija potem pregledovala roke vseh dijakov v počitniškem taborišču z ultravioletno žarnico, so roke dveh tovarišev v «črni luči» zažarele. Zadeva je bila s tem pojasnjena.

Sedaj iščejo ponoči rudarski raziskovalci po gorah na zahodu Združenih držav dragoceni in koristni tungsten. Kajti ruda kalcijev tungsten (CaWO4) iz katere dobivajo tungsten, se pod ultravioletnimi žarki ponoči svetloplavo svetlika. Zelo presenečeni so bili, ko so z ultravioletnimi žarki čisto slučajno odkrili na nasprotnem koncu Združenih držav v prestolnici Washington največje ležišče tungstenove rude, ki predstavlja ogromno vrednost več milijonov dolarjev. Izvedenci ameriškega geološkega zavoda so namreč v zvezni državi Idaho iskali antimonovo rudo, in so kot običajno, poslali vzorce najdene rude na kemični pregled v laboratorij v Washington, kjer so bili presenečeni, ko so videli da žarijo v «črni luči» svetloplavo in tako ugotovili, da gre za kalcijev tungsten, ki edini tako reagira na ultravioletne žarke.

Kdo vidi «črno luč»

Znanstveniki so odkrili zelo zanimivo dejstvo, da nekateri ljudje lahko vidijo s prostim očesom «črno luč», ki jo navadno človeško oko ne vidi. To so dognali raziskovalci Rochesterjevega vseučilišča med drugo svetovno vojno, ko so iznašli napravo, ki naj bi omogočala letalcem, da lahko pristanejo s svojimi letali na letalonosilkah tudi v temi. S to napravo bi lahko obsevali letalci v temi krov letalonosilke, na kateri označujejo površino za pristajanje vrste gumbov iz posebne snovi, ki fluorescira v «črni luči». Tako razsvetljeno letališče bi videl samo letalec v posebnem zrcalu v kabini svojega letala, morda tudi drugi prijateljski letalci, ki razpolagajo s slično napravo in nihče drugi.

Starejši znanstveniki in admirali so bili kar navdušeni za to novo tehnično zamisel, toda nekateri mladi pomorski poročniki so grajali novo napravo, češ da dobro vidijo ultravioletne žarke, s katerimi iščejo letala ponoči svoje pristajališče na letalonosilki. Tako so zvedeli strokovnjaki vojne mornarice, da so tudi ljudje zlasti mlajši in, čudno, navadno plavolasi, ki lahko s prostim očesom vidijo določene ultravioletne žarke. Oči dotičnih ljudi nimajo posebne rumene snovi, ki pri večini ljudi preprečuje, da bi videli te žarke.

V industriji

Dr. Franz Urbah, raziskovalec v laboratoriju znane ameriške tovarne Kodak v Rochesterju, je odkril še druge zanimive in važne naloge ultravioletnih žarkov. Med drugim služijo ultravioletni žarki odlično v novi vedi, tako imenovani «termografiji». V čisto zatemnjeni delavnici preiskujejo s to metodo motorje v pogonu, ki jih prej prevlečejo s fosforjem. Motorje obsevajo nato z ultravioletnimi žarki. Tisti deli motorjev, ki se močno ugrejejo, žarijo v «črni luči» temno plavo, hladnejši pa svetloplavo. Tako najdejo inženirji tiste dele motorjev, ki se preveč ugrevajo.

V prirodi igrajo ultravioletni žarki življenjsko važno vlogo. Sonce izžareva ogromne količine teh nevidnih žarkov, ki ohranjajo ljudi na zemlji z D-vitaminom pri življenju. Toda čudno, ti za naše življenje tako važni žarki so obenem tudi mogočni morilci, ker v veliki količini uničujejo žive celice.

Kako to, da ne dosegajo ultravioletni žarki sonca zemlje v prevelikih količinah? Po nauku izvedenca za «črno luč», dr. Rudolpha Nagyja, spreminjajo ultravioletni žarki kisik v zraku v ozon. Tenka plast tega ozona, ki obdaja na, še ozračje, pa ovira «črno luč», da bi prodirala v prevelikih količinah do zemlje.

V medicini in higieni

Znanstveniki stalno raziskujejo, kako učinkujejo ultravioletni žarki. Leta 1903 so biologi dognali, da uničujejo nekateri ultravioletni sončni žarki klice. Po dolgoletnem vztrajnem delu so nato v laboratorijih velikih ameriških podjetij Westinghouse in General Electric končno odkrili valovno dolžino dotičnih ultravioletnih žarkov, ki uničujejo bakterije. Kmalu zatem se jim je posrečilo, izdelovati žarnice, ki izžarevajo to «smrtonosno luč».

S temi žarnicami varujejo sedaj pred infekcijami paciente, ko jih operirajo po bolnišnicah, z njimi razkužujejo živila in obsevajo čudotvorna zdravila v lekarniških laboratorijih Danes že izdelujejo cenene žarnice, s katerimi lahko uničujemo škodljive bakterije v gospodinjstvu, posebno v električnih hladilnikih, preden škodujejo našemu zdravju. Kmalu bomo s takimi žarnicami razkuževali naše domove.

Niti sami strokovnjaki danes še ne vedo, čemu vsemu bo ta čarobna nevidna luč še služila v bodočnosti, trdijo pa, da so ultravioletni žarki šele začeli svojo zmagoslavno pot.

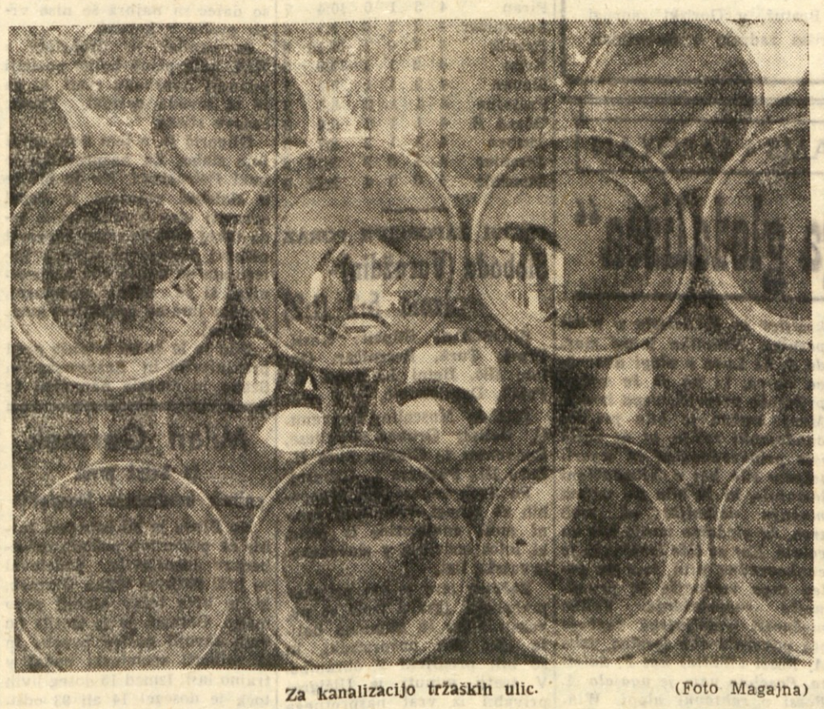

Za kanalizacijo tržaških ulic. (Foto Magajna)

ZDRAVILA PROTI MALARIJI

Kinin, ki je bil skozi 300 let steber zdravljenja in preprečevanja malarije, je bil v obdobju med obema svetovnima vojnama postavljen na težko preizkušnjo. V nekaterih primerih se je pač izkazala njegova koristnost, zlasti kot preprečevalno sredstvo, ni pa bilo mogoče korenito ozdraviti z njim malaričnega obolenja. Leta 1925 je Roehl izdelal plasmokin, v laboratoriju je hotel umetno ustvariti kininu podobne snovi. Čeprav je plasmokin selektivno učinkoval na seksualne oblike parazita, ki se običajno razvijejo v komarju in s tem odprl nove možnosti na področju preprečevanja malarije, je bil lek preveč strupen za praktično uporabo.

Leta 1931 je Kikuth izumil atebrin (ali mepakrin), trpko tekočino, ki se je izkazala za zelo učinkovit lek, ker je zlasti učinkovala na nevarnega parazita tiste vrste malarijske mrzlice, ki se pojavlja vsak tretji dan. Atebrin se je izkazal za zelo koristnega pri zdravljenju te vrste malarije in je tako uspešno zatrl parazite, da so ga v drugi svetovni vojni v velikem obsegu uporabljali kot preventivno sredstvo. Zauživanje tablet skozi šest dni po eno na dan je postala zadeva vojaške discipline in s pomočjo tega je malarija med vojaki skoraj popolnoma izginila.

Kljub temu, da je uspeh bil zelo zadovoljiv, so nekatere značilnosti uporabljanja tega leka vzbujale zaskrbljenost; tako je daljše uživanje zdravila povzročalo pigmentacijo kože, v nekaterih primerih tudi neozdravljiv lišaj.

Paludrina (proguanil) ima popolnoma novo kemično sestavo; ta lek so iznašli leta 1945. Ugotovili so, da se bistveno razlikuje od drugih protimalaričnih sredstev, ker učinkuje na razvoj exo-eritrocitičnih oblik jeter. Adams in Maegraith sta ugotovila veliko zdravilno vrednost novega leka za človeka. Leta 1946 so dobivali vojaki in delavci na malajskih plantažah tedenske doze po 100 miligramov, ugotovili so pa, da je taka doza premala; doze nad 250 miligramov so se pa izkazale za zelo zadovoljive pri pobijanju bolezni.

Od takrat dalje velja paludrina kot odlično obvarovalno sredstvo, vendar je potrebno, da se uživa dalj časa dnevne doze po 100 miligramov.

EVROPSKI STROKOVNJAKI proučujejo britanske metode ravnanja z žitom

Naraščajoči svetovni tempo mehanizacije v poljedelstvu je sprožil problem ravnanja z žitom v mnogih državah. V Veliki Britaniji so morali uvesti popolnoma nove metode za vskladiščenje, sušenje in ravnanje z žitom, da so lahko rešili vprašanje, ki je postajalo vedno bolj pereče zaradi povečanega povpraševanja po kombiniranih poljedelskih strojih in glede na nestanovitno vreme.

Pod okriljem Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje je britansko poljedelsko ministrstvo organiziralo na Ashbridge kolegiju v Berkhamstedu (Harts), poseben tečaj, na katerem proučujejo evropski poljedelski svetovalci in strokovnjaki za žitarice omenjene sorazmerno nove metode pri ravnanju z žitom. Udeleženci tečaja poslušajo predavanja ter obiskujejo kmetijske silose, poljedelske zadruge, veletrgovine z žitom, mline, sladarne in raziskovalne centre. Tako bodo evropski poljedelski strokovnjaki lahko neposredno spoznali razne metode žetve, sušenja, vskladiščenja in sploh ravnanja z žitom; kapitalske ter obratne stroške, metode tržišč, metode za zatiranje raznih škodljivcev in smernice, po katerih se razvijajo sedanje britanske znanstvene raziskave na tem področju. Tečaj se bo zaključil 3. oktobra.

Najdena je nova vrsta antibiotikov

«Časopis ameriškega kemijskega društva» poroča, da so našli novo vrsto antibiotikov, ki so se pokazali kot uspešno zdravilo proti različnim bolezenskim povzročiteljem. Zdravilo so imenovali tetrackylin in je kemična baza dveh drugih dobro znanih antibiotikov-terramycina in aureomycina. Pri preizkušanju novih antibiotikov se je izkazalo, da bi mogli biti kot zdravilo učinkoviti proti bolezenskim kalem bronhitisa in pljučnice, tifusne mrzlice, turov, vnetja grla in infekcije sečnega voda.

KRIK BENEŠKE SLOVENIJE

Srečal sem ga v enem izmed mestec ob jugoslovansko-italijanski meji, ki ločuje kobariško dolino in njene planšarske predele Beneške Slovenije.

Samo nekaj ur hoda je do njegove ožje domovine, Št. Lenarta v Benečiji, pa vendar je njega tako oddaljena, da te šest let. Meja, ta osovražena ločnica, ki so si jo izmislili ljudje, ni pa jo ustvarila priroda, je med njim in njegovimi.

Tudi on je samo eden tistih, ki so morali izbrati: ozopovski strel v prsi, temnico ali beg. Tudi on je nekakšne vrste emigrant, izgnanec.

Oče Jakob Ožnjak, ki je bil tedaj samo eden izmed neštetih ponižanih, neznanih «sciavov», kmet na bedni, skopi zemlji Beneške Slovenije, mu je nekega dne dejal: Fant, sam veš, kaj je tvoja dolžnost!

Sin Jožko je bil tedaj samo eden izmed neznanih kmečkih fantičev, ki je prvo pisano besedo v domačem, slovenskem jeziku videl šele, ko je v borbi dobil v roke ukaz svojega partizanskega štaba. Prisluhnil je očetovi skriti želji, njegovemu dolga leta zatajevanemu upu in... se razvil v komandanta beneškega partizanskega bataljona.

Sedaj je sedel pred menoj za mizo kobariške gostilnice, bilo je pozno v noč in v sobi sva bila sama, in mi pripovedoval o svoji ožji domovini. Govoril je z ognjem izgnanca, ki v tujini sanja o domačem kraju, govoril je z bridkostjo borca, ki je dobival bitke pa vendar izgubil, govoril je z nemim obupom nemočnega, ki mu pred očmi bičajo svojca on pa ima zvezane roke...

Zadnji del njegove zgodbe me je najbolj presunil:

Bilo je tiste dni, ko so v Benečiji divjale ozopovske grupe, streljale, mučile... Pred dvema, tremi leti...

«Nisem mogel več vzdržati... Toliko gorja in zla je bilo, da ne bi mogel sedeti prekrižanih rok nihče, ki ima le še količkaj človeškega v sebi... Bil sem ves iz sebe...»

Tedaj se je odločil za usoden korak: zbrati je hotel svoje borce-Benečane, nekje stakniti orožje in po skritih poteh, tako dobro znanih staremu partizanu, udariti čez mejo.

«V imenu človečnosti, v imenu solza in trpljenja očeta, bratov sester, rojakov... V imenu prelite krvi streljanih Benečanov — mojih nekdanjih borcev... Proti nasilju bivših fašistov, proti oskrunjenju duha svobode, človečanskih pravic...»

Kako nenavadno so zvenele njegove besede! Kako usodno dejanje je pripravljal! Kdo more tehtati njegov obup in drznost njegove odločitve? Toda on je hladnokrvno položil na tehtnico, na eno stran tisto težko in pomembno besedo: mednarodni zapletljaj, na drugo pa: borba proti nasilju.

In nekega večera se je po kobariških hribih vila dolga kolona težko natovorjenih ljudi... Stopali so, kakor nekdaj, tiho in eden za drugih s prožnim, odočnim partizanskim korakom... proti meji...

* * *

«Pohod je bil dolg in naporen. Toda, kadar imaš zavest, da si na poti, da v rokah stiskaš svojo nekdanjo prijateljico iz prav takih, težkih poti in čutiš, kako te pomirja hlad jeklene cevi, da si človek dejanj... tedaj obide prsi neskončno olajšanje... Preveč mučni so bili spomini in slike, ki so ležale na duši meni in mojim bojnim tovarišem! Če bi mogli govoriti vsi, ki so jih mučili ali ustrelili ali zaprli v teh povojnih letih, po zlomu fašizma, tedaj bi njihove zgodbe bile pred človeštvom strašna obtožba ozopovskih, trikolorističnih nasilnikov in italijanskih potujčevalcev. Tako bi se glasile:

Tone Predan: obesili so mi na prsi in na hrbet sramotilno tablo z napisom «Titov bandit», mi na pleča naložili stokilski zaboj in me tako upognjenega pod tovorom gnali skozi vasi Beneške Slovenije, skozi moje rodne kraje Ravne, Kraver, Hum, Oblico, Trbelj... V vsaki vasi so se ustavili, me sramotili, bili s puškinimi kopiti v obraz, mi izbili zobe in me nato krvavega vlekli v naslednjo vas... Tam se je vse ponovilo. Moji krvniki, ozopovci z alpinskimi klobuki na glavah so zmagoslavno kričali in plesali okoli mene...

Ivo Primožič: bilo je na večer, ko sem splezal na telefonski drog, da bi obesil slovensko zastavo. Domačin sem, iz vasi Poštak, bil sem kurir 17. Gregorčičeve brigade in tudi po vojni sem delal kot aktivist Demokratične fronte. Obešal sem zastavo, simbol naše borbe, simbol beneških Slovencev. Nisem vedel, da so mi ozopovci za petami. Prvi strel me je zadel še na drogu. Skočil sem v globino, se pobral, čeprav sem bil že ranjen, in se skušal umakniti. Tedaj pa me je pokosil smrtonosni rafal...

Anton Kručil: učitelj sem doma iz Loga pri Podbonescu. Bil sem tedaj predsednik «Nacionalnega osvobodilnega komiteja» v Podbonescu. Sprejel sem mednarodno komisijo in ji razložil položaj v Beneški Sloveniji. Ko je odšla, so me napadli ozopovci, me zvlekli na sredo vasi, pretepali mene in slovenskega župana, nato pa prinesli italijansko zastavo. «Poljubi jo», so zavpili. — «Poljubil jo bom, če bo na njej rdeča zvezda!» sem odgovoril. Tedaj so planili po meni, me bili s palicami, z drogom zastave, me brcali in suvali... Slednjič so me pognali iz domače vasi, tekli za menoj in me linčali s kamenjem... Potem je ozopovec Arturo Gianesini dal nekemu pretepaču po imenu Romeu Birtiču 10.000 lir in pištolo in mu naročil, da me ubije... Uspelo mi je umakniti se...

Avguštin Čedermac: hotel sem izobesiti slovensko zastavo na občini. Rafali iz brzostrelk so mi prestrelili trebuh...

Luciano Blažutič: bil sem aktivist Demokratične fronte. Ozopovci so me pretepli in poslali v zapor. Bil je proces v Vidmu. Dobil sem pet let zapora.

22-letna hčerka posestnika Zajca iz Kravarja: pretepli so me, mučili, ostrigli mi lase, me davili in mi pljuvali v obraz. Nato so pretepli še očeta in brata...

Sivolasi oče Jakob Ožnjak: vsa povojna leta so vdirali v hišo, metali bombe skozi okno, mi pretili z orožjem, z noži in poleni. Vzeli so mi edinega konja. Nisem smel iz hiše, da me ne bi psovali, pljuvali v obraz, me bili. Pred dvema letoma sem šel na korito sredi vasi. Planili so za menoj, mi glavo potisnili v vodo in me hoteli utopiti v koritu. Znašel sem se v postelji in od tedaj ležim... Ne vem več ne za sebe ne za sina ne za hčere... niti ženinega lica ne prepoznam...

Andrej Juša: bil sem odbornik Demokratične fronte. Nekega večera so me počakali v zasedi. Padli so streli in smrtonosne krogle so se mi zarile v prsi. Ko sem padal, sem še ujel odblisk moje zmučene Benečije: bila je v žaru, ognji so trepetali po poljih, celo seno so zažigali...

Tudi on je mrtev. Tudi njegova kri kliče... Že smo blizu meje. Čutim bližino moje Benečije. Čutim, kako kliče, kako nas kliče v pomoč. Kakor takrat, ko je stokala pod Hitlerjevim nasiljem... Neskončno lahko mi je pri duši. Tudi obrazi mojih tovarišev so mirni, ožarja jih ogenj notranjega miru, utežitve...

Že smo na stari partizanski stezi. Čutim vonj sena z naših travnikov. Pod nami se odpira vsa Beneška Slovenija. Mrak je, toda vidim jo. Poznam jo. V temnih nočeh sem spoznal sleherni del te zemlje. Prehodil sem jo v napornih nočnih pohodih.

Meja je pred nami... Kratek počitek in potem, potem naj spet začne boj za svobodo, za pravico...»

* * *

Na sami meji so skupinico dohiteli štirje vojaki in komandantu te nenavadne čete izročili odlok o aretaciji...

Pravočasno so isti bojni tovariši, ki so nekdaj dvignili na osvobodilni boj tega zvestega sinu svoje zemlje, zvedeli za njegov nepremišljeni korak in ga s tovarišKimi besedami odvrnili od prenagljenih dejanj.

FRANCE VREG

TRST, sreda 7. oktobra 1953

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo spremenljivo oblačno vreme s krajevnimi razjasnitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 19.6 stopinje; najnižja po 14.4 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Slovenski oktet poje skladbe slovenskih avtorjev. — **Trst II.:** 21.15: Prenos koncerta Ljubljanskega okteta iz Avditorija. — **Trst I.:** 12.00: L. Zuccheri igra na kitaro. **Slovenija:** 18.00: Odlomki iz znanih oper.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

NEOFAŠISTIČNI POSLANEC COLOGNATTI OBISKAL GORIŠKE PAJDAŠE

ZAHTEVA REVIZIJO „DIKTATA“ in obnovo zahodnih mej pred drugo vojno

V Italiji želijo mejo na Snežniku in pri Postojni, vendar pozabljajo, da je primorski narod s svojimi rokami že enkrat pognal okupatorje iz teh krajev - Gorica postala izletniška točka iredentistov vseh vrst

Že takoj po začrtanju nepravične meje je Gorica postala kraj, v katerega so prihajali s številnimi obljubami in pobožnimi željami med drugimi iredentisti tudi predstavniki večjih strank, da bi si zagotovili glasove njenih prebivalcev. Spočetka so prihajali le z namenom da obiščejo «sveto in izmučeno mesto», ki je potrebno tolažbe bratov iz najrazličnejših krajev republike.

Največ jih je pač bilo v predvolilnem času. Takrat so razni «onorevoli», ne glede na svojo strankarsko pripadnost, ubirali šovinistične strune ni si tako hoteli zajamčiti glasove goriških šovinistov. V svojem sovraštvu do sosedne države in v pomanjkanju političnega čuta so marsikdaj zašli tudi v megalomanske izjave, ki so tudi pri šovinistično orientiranih meščanih naletele na odpor. Kajti leta so tekla in marsikaj se je spremenilo tudi v Gorici in goriški pokrajini.

Pokrajina je odrezana od svojega glavnega predela, njeno kulturno in trgovsko središče je prepuščeno umiranju in propadanju. Maloneščanske stranke v mestu so začele spoznavati, da besede o «sveti zemlji» ne morejo zadovoljiti brezposelnih, niti zaktivizirati trgovino, še manj pa povečati industrijo. Razne mere, podvzete za okrepitev gospodarskega stanja, so se pokazale za pomanjkljive in so ohrabrile le majhno število bogatih ljudi. Ekstremistične stranke so začele zaradi tega z drugačnimi oprijemi. Pred volitvami so na dnevni red postavile tudi zahteve po izboljšanju gospodarskega stanja naše pokrajine.

V tem smislu se je hotel svojim članom prikazati tudi novi neofašistični poslanec Colognatti, ki je te dni obiskal goriško podružnico MSI.

Nihče v Gorici namreč ne bo pozabil na grozodejstva, storjena slovenski manjšini takoj po okupaciji Gorice leta 1947, in delež, ki so ga pri tem imeli goriški fašisti. Kdo je bil namreč na goriških občinskih svetih bolj nesramen v obnašanju do slovenskih predstavnikov kot fašistični in monarhistični svetovalci. S takim ravnanjem se seveda goriška MSI ni mogla pridobiti večjega števila pristašev, kljub temu, da je še vedno preveč takih, ki se kar ne morejo odtrgati od spomina na «zlate dučejeve čase» in stopajo danes ponovno po istih poteh. Toda tudi Goričani italijanske narodnosti so začeli misliti s svojimi glavami. Ni jim več z raznimi iredentističnimi gesli mogoče zakriti brezupnega stanja. Zatorej je tudi Colognatti svoj obisk poskušal objasniti med drugim z izrednim zanimanjem za gospodarsko stanje Gorice in je celo obljubil, da bo pri vladi in na centralnem sedežu svoje stranke podprl vse tiste lokalne ini. ciative, ki bodo imele za cilj, odstraniti sedanjo krizo v Gorici in v pokrajini. Seveda poleg «izrednega zanimanja» za življenje goriških prebivalcev ni mogel mimo «jadranske krize», ki po njegovem mišljenju zadnje čase postaja vedno bolj akutna. Svečano je potrdil stališče svoje stranke po reviziji «diktata» in «vzpostavitvi vzhodnih mej pred drugo svetovno vojno».

Sicer osebnost misijevskega poslanca ni sama posebi vredna izredne pozornosti, toda njegove izjave nam dajo razumeti, da se stari in tudi novi fašisti ničesar niso naučili. Za njih čas najbrž stoji, posebno kar se tiče zunanje politike: njih želje so še vedno meja na Snežniku in pri Postojni, pozabljajo pa, da se je primorski narod s svojimi pestmi že zdavnaj osvobodil fašističnih hord in da je vedno pripravljen obračunati z vsemi tistimi, ki bi poskušali slediti stopinjam premaganih!

Gospod Colognatti bi moral to vedeti iz lastne izkušnje.

IZ SVOBODNE GORIŠKE

V Kobaridu spomenik Simonu Gregorčiču

Odkrili ga bodo 15. okt. 1954 ob 110-letnici pesnikovega rojstva

Dalj časa se je med Kobaridom in Tolminom vodila polemika o mestu postavitve spomenika velikemu primorskemu pesniku Gregorčiču. O tem so mnogo pisali in tudi debatirali. Vsemu temu pa je napravil konec občinski ljudski odbor Kobarid, ki je ljubljenemu pesniku Gregorčiču sklenil postaviti spomenik v Kobaridu. Spomenik naj bi po možnosti odkrili ob pesnikovi 110. obletnici rojstva, in sicer 15. oktobra 1954. V ta namen so že izvolili v Kobaridu odbor, ki bo poskrbel za nabavo potrebnih sredstev in za ustanovitev podobnih odborov tudi po drugih krajih tolminskega okraja. V odbore bodo v prvi vrsti prišli prosvetni delavci in zastopniki mladine, ki ji je Simon Gregorčič bil vedno velik učitelj in prijatelj. Tudi primorsko ljudstvo tostran meje se bo prav gotovo pravočasno in primerno oddolžilo svojemu pesniku, in posebno Goričani ne bodo pozabili na svojega «slavčka» in bodo po svojih možnostih doprinesli k njegovi dostojni proslavitvi.

Posojila poljedelcem

Kmetijsko nadzorništvo goriške pokrajine sporoča, da je pristojno ministrstvo nakazalo vsoto denarja za posojila tistim poljedelcem, ki imajo namen nabaviti si moderno orodje za kmečko uporabo ali pa razširiti kmečka poslopja.

Prizadeti dobijo točnejša pojasnila na zgoraj navedenem nadzorništvu.

KINO

VERDI. 17: «Povratek don Camilla», Fernandel.

CENTRALE. 17: «Izgubljena nebesa», F. Gravey in M. Presle.

VITTORIA. 17: «Francis proti kamori», D. O'Connor in Y. P. Dugay.

MODERNO. 17: «Stisni me močno med svoje roke», W. Holden in N. Holson.

RAZSTAVA NAMIZNEGA GROZDJA

UVELJAVILI SO SE vinogradniki iz Brd

Vseh 31 razstavljavcev so nagradili - Kljub slabemu vremenu so pridelali dobro in lepo grozdje

Ocenjevalna komisija množične razstave namiznega grozdja je proučevala in ocenila razstavljeno grozdje.

Razstave se je udeležilo 31 pridelovalcev iz raznih vinogradniških krajev goriške pokrajine s 65 vzorci.

Za ocenitev najboljšega grozdja je komisija gledala predvsem na lepoto in skladnost grozda ter na okus in obliko jagode.

Za boljšo in lažjo ocenitev razstavljenega grozdja je komisija razdelila grozdje v dva dela: 1. sveže namizno grozdje in 2. grozdje za vino, namenjeno potrošnji.

Ocenjevalna komisija je ob koncu razstave razdelila nagrade, in sicer: sveže namizno grozdje: častno nagrado so dobili: 1. Ranieri Tomat iz Brazzana; 2. dr. Gino Cosolo iz Foljana; 3. Satca iz Angoris; 4. poskusno podjetje iz Gorice; 5 Anton Stekar iz Steverjana; 6. Aldoro Boscarol iz Ronk.

Diplome za 1. nagrado so dobili: 1. kmečko podjetje Luigi Buzzinelli iz Krmina; 2. kmečko podjetje Marcello Brotto iz Vermiljana; 3. kmečki posestnik Jožef Komjanc iz Steverjana; 4. bratje Grioni iz Redipulje; 5. Zavod vojnih sirot «Cerutti» iz Russica; 6. kmečko podjetje baronic Tacco iz Steverjana; 7. kmečko podjetje Antonio Codelli iz Moše; 8. kmečko podjetje Otello Zuridi iz Steverjana.

Nagrada za zaslugo je bila podeljena: kmečkemu podjetju: bratje de Dottori iz Ronk; 2. grofje Attems iz Ločnika; 3. Ivan Ciglič iz Steverjana; Guido Pavsig iz Ločnika; Jožef Gravner iz Steverjana.

Grozdja za vino namenjena potrošnji; diploma za 1. nagrado: 1. Antonio Stura iz Kaprive; 2. Gofred Gravner iz Oslavja; 3. Jožef Gravner iz Steverjana; 4. Jožef Klanjšček iz Oslavja; 5. Augusto Tonut iz Kaprive; 6. Anton Pintar iz Steverjana.

Nagrado za zaslugo so prejeli: 1. Jožef Primožič iz Oslavja; 2. Marcel Kumar iz Steverjana; 3. Jožef Maraž iz Steverjana; 4. Stefan Lango iz Steverjana; 5. Alojz Terčič iz Steverjana; 6. Karlo Jakin iz Steverjana.

Glede razstave same je odbor izdal splošno mnenje, da so bili razstavljeni vzorci grozdja res izbrani in so dokazali marljivost in izvedenost pridelovalcev.

Ocenjevalno komisijo so sestavljali: Dr. Giovanni Verbi, agent pokrajinskega kmečkega nadzorništva, dr. Luigi Marizza in dr. Aldo Geotti.

TATVINA V KINEMATOGRAFU „MODERNO“

Predrzna vlomilca še vedno na svobodi

Ponoči sta se splazila v poslopje in iz blagajne odnesla 173 tisoč lir, kar je predstavljalo večdnevni zaslužek

V noči od nedelje na ponedeljek je izginil iz blagajne kinematografa «Moderno» precejšni znesek denarja. To je bila vsota, ki jo je uprava kina zaslužila v nekaj dneh. Kako je prišlo do tatvine, je vprašanje, o katerem razpravljajo povsod po mestu. Do danes namreč goriški policiji še ni uspelo izslediti povzročitelja tatvine. Ugotovljeno je le, da sta najbrž dva tata prišla na dvorišče poslopja ter se med predvajanjem filma skrila v grm, ki raste za poslopjem. Dočakala so zaključek zadnje predstave, nato pa vdrla v sprednji prostor in v sobico, kjer je blagajna. Iz nje sta nemoteno vzela 173 tisoč lir in jih odnesla neznano kam. Ker so glavna vrata celo noč zaprta ter drugega izhoda razen visokega zidu za poslopjem stavbe ni, se meščani spraašujejo, kje sta tatova prišla na cesto. Najbrž sta počakala dneva in se med odklepanjem glavnih vrat zopet skrila v grm. Vsekakor sta svoj umazani posel zaenkrat srečno zaključila. Vodstvo kinematografa pa je izgubilo zaslužek nekaj predstav.

Slovensko dijaško društvo
«SIMON GREGORCIC»
vas vabi na
PLES
ki bo v nedeljo 11. oktobra 1953 od 20. do 1. ure zjutraj v prosvetni dvorani v Gorici, na Verdijevem korzu št. 1.
Deloval bo dobro založen bifé.
Vstop samo z vabili, ki jih lahko dobite na ZSPD, Ul. Ascoli št. 1/I, v kavarni Bratuž, v Goriški zadrugi pri pevmskem mostu in v Goriški zadrugi v Sovodnjah.

NOV ZAKONSKI OSNUTEK o potnih listih

Prosilec, ki mu bodo državne oblasti odrekle potni list, bo imel pravico pritožiti se na državni svet

Ministrski svet je sprejel sklep, da bo predložil poslanski zbornici nekaj zakonskih osnutkov, ki so bili predloženi že prejšnjemu parlamentu in jih niso obravnavali, ker je bila medtem poslanska zbornica razpuščena. Med temi zakonskimi osnutki je tudi oni o izdajanju potnih listov.

Ta uredba bi morala dokončno urediti to važno zadevo, ki jo doslej urejujejo razni zakonski predpisi, nekateri že zelo stari in ki ne odgovarjajo modernim potrebam, ki so v zvezi z obširnim premikanjem posameznikov in kolektivov, ki potujejo v inozemstvo. Poleg tega pa obstoječi predpisi tudi niso v skladu z določbami nove demokratske ustave.

Kot je znano, pravi ustava v členu 16, da ima vsak državljan pravico zapustiti ozemlje republike, ali pa se vanju vrniti, kadar je zadostil zakonskim obvezam.

Po novem zakonskem osnutku, ki je predložen obema zbornicama, bi bilo izdajanje potnih listov v skladu z omenjenim ustavnim predpisom. Neomejena pravica vseh državljanov do potnega lista bi bila vezana samo na ugotovitev, če ima prosilec določene pogoje in če je zadostil zakonskim obvezam, ki so v zvezi z izvrševanjem osnovnih dolžnosti državljana do države, družbe in družine, kakor jih predpisuje ustava.

Z novim zakonskim osnutkom se urejuje izdajanje potnih listov z določili glede organov, ki jim je taka izdaja poverjena in glede postopka v cilju, da se tako izdajanje čimbolj pospeši in poenostavi z določitvijo točnih rokov v okviru katerih morajo pristojne oblasti rešiti zadevo.

Poleg tega je predvideno podaljšanje veljavnosti potnih listov od enega na pet let in določeno je tudi, katere kategorije oseb imajo pravico do oprostitve določene pristojbine. Med temi so državljani, ki gredo v inozemstvo iskat dela, državni uradniki, uradniki drugih javnih ustanov in njihove družine, kakor tudi družine padlih v vojni.

V nasprotju s predpisi ustave pa predvideva tudi ta zakonski osnutek nekatere klavzule, ki omogočajo izvršni oblasti, ali v tem primeru kvesturi, da lahko ukine izdajo potnih listov za nekatere države in daje tem oblastem možnost odreči izdajo potnih listov ali pa iste razveljaviti, kot je bilo v veljavi že v prejšnji fašistični zakonodaji glede potnih listov.

Vsekakor pa je važno določilo, ki priznava pravico pritožbe na državni svet proti vsem ukrepom v tej zadevi, ki jih podvzamejo upravni organi. Če se na ta način ugotovi, da ima prosilec pravico do potnega lista, potem mu ga je treba brez nadaljnjega izdati.

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Mantovan, Korzo Verdi 17 - tel. 28-79.

Export - Import «franco valuta»

Italijanski menjalni urad (Ufficio Italiano Cambi) sporoča, da se bodo s 1. oktobrom t. l. izvozi in uvozi «franko valuta» za kakršnokoli vrednost blaga, ki je podvrženo dovoljenju, izvršili na podlagi bančnega privoljenja, ki ga izdajo predstavništva UIC pri podružnicah Banca d'Italia (Mod. A. Import-exsport R. A.). Omenjeno privoljenje je treba pred uvozom ali izvozom predložiti carinskemu uradu.

ACHARD - WILLIAMS - SAROYAN

Uspeh „Malega gledališča“

Pred nekaj meseci smo že pisali o prvem uspešnem nastopu «Malega gledališča» z Joosovo «Prodajalko dima». Že takrat smo poudarili glavni namen tega gledališča, ki ne teži samo za tem, da nam bi vsako toliko časa prikazalo kako igrico, temveč, da bi s svojim delovanjem zamašilo široke kulturne vrzeli, ki postajajo iz leta v leto bolj očite med goriškim občinstvom, ter zopet užgal, posebno med mladino, ljubezen do gledališča. Precej naporna pot čaka ljudi, ki so si postavili to nalogo, vendar upamo, da ne bodo odnehali, čeravno še niso povsod naleteli na pravo razumevanje.

Nastop, ki bi moral biti že v torek, je bil zaradi «tehničnih ovir» prenesen na nedeljo zjutraj. V torek zvečer je namreč «Malo gledališče» ostalo brez strehe, ker so v dvorani «Verdi», kjer bi moralo gostovati, predvajali kot vsak večer film.

V nedeljo zjutraj se je torej «Malo gledališče» predstavilo goriškemu občinstvu z Achardovo «Človek, ki je živel svojo smrt», Williamsovo «Razlaščeno lastnino» in Saroyanovo «Halo, zunaj!» Vse tri enodejanke so nas zadovoljile, vendar pa moramo, kar se tiče izvajanja, dati prednost prvi. Razume se, da bi tudi tu mogli najti precej pomanjkljivosti, posebno pri obeh glasnikih, vendar so te pomanjkljivosti take, da skupina diletantov ne more kar tako čez nje, in lahko rečemo, da so nas vsi igralci zadovoljili. Posebno nam je ugajal K. Brumat v vlogi kralja, ki je s svojim toplim glasom takoj našel pot do občinstva. Enako dobra sta bila tudi M. Manzani v vlogi kraljice in F. Saletta v vlogi pesnika. Nekoliko manj morda S. de Luca v vlogi dvornega norca, ki pa je še vedno prišel do prepričljivega izraza. Manj srečna je bila pri tej enodejanki režija, ki ni našla iste pripovedovalne in stvarite ljske sile kot v «Razlaščeni lastnini», ki je bila po našem mnenju najboljša od vseh treh, če gledamo nanjo kot na celoto. Kar se tiče izvajanja, je enakovredna prvi, ima pa poleg tega močnejše in pravilnejše razpoloženje. Velike možnosti nadaljnjega razvoja sta pokazala oba igralca, tako A. Rossi (Willie) kot F. Saletta. Posebno nam je ugajala A. Rossi v zahtevni ulogi Winnie, mlade, a hkrati zrele in preizkušene mladenke.

Četudi vsebinsko bolj zanimiva, «Halo, zunaj!» interpretativno ni dosegla iste višine kot prej omenjeni enodejanki. Posebno nas je motila izgovorjava U. Gatija, ki ni vedno dal ujetniku pravega izraza, medtem ko je P. de Duca občuteno in prepričljivo podala svojo vlogo.

Nedeljski nastop «Malega gledališča» lahko štejemo za preizkušnjo interpretativnih sposobnosti njegovih članov in lahko rečemo, da so jo vsi dobro prestali. Pred predstavo smo nekoliko podvomili o končnem uspehu, predvsem zaradi velikih stilnih razlik treh enodejank. Zadovoljni smo, da so bili naši dvomi neupravičeni in je vsa predstava imela presenetljiv uspeh.

Občinstva, kot je že navada v Gorici, je bilo malo, komaj pol dvorane. Sestavljeno pa je bilo skoraj iz same mladine, kar da upati na nadaljnji razvoj te hvalevredne iniciative.

S-c.

Washington, London in Pariz zanikujejo vesti o razdelitvi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Medtem se v svetovnem tisku pojavljajo tudi svarila Italiji, da ne bo imela nobene koristi od grozenj, da ne bo ratificirala pogodbe o evropski obrambni skupnosti, če se ne bodo izpolnile njene zahteve glede Trsta. Poleg tega, da ima italijanska grožnja le majhno praktično vrednost, dokler se tudi Francija upira ratifikaciji, opozarjajo listi tudi na moralno stran tega rimskega stališča.

«Washington Post» pravi, da se je italijanski ministrski predsednik «zatekel k stari zvijači, ko je zatrdil, da bi se utegnilo zgoditi, da njegov parlament ne bi ratificiral pogodbe o evropski obrambni skupnosti, če ne bo italijansko - jugoslovanski spor za Italijo pravično rešen». List nadaljuje: «Sicer je Pella priznal, da obe vprašanji nista neposredno povezani; na drugi strani pa je obenem poskušal izkoriščati prav to nerazumno povezavo, ki jo hočejo italijanski ekstremisti za vsako ceno najti, namesto, da bi zavrl manevre, ki poskušajo na silo privleči v evropsko obrambno skupnost tržaško vprašanje».

Washingtonski časopis opozarja nato na dogodek z washingtonske konference v letih 1921-22, ko je italijanska vlada zatrjevala, da ne bo mogla ratificirati sporazuma o prekooceanskih kablih v Tihem oceanu, če ZDA ne bodo obljubile, da bodo podpirale italijanske zahteve glede izkoriščanja atlantskih kablov, in dodaja: «Ta incident je škodoval italijanski stvari, ker je opozoril zbrane državnike na rimske namene». List izraža nato upanje, da se danes ne pojavlja nekaj podobnega, kajti «Italija potrebuje evropsko obrambno skupnost prav toliko, kolikor ta skupnost potrebuje Italijo».

List «Dolomiten», glasilo južnotirolske avstrijske manjšine, pa objavlja zelo obširen članek o Pellovem predlogu za plebiscit v Trstu. List opisuje položaj v Trstu in dokazuje neresničnost italijanskih trditev, da je Pellov predlog o plebiscitu pravičen in demokratičen. Med drugim omenja list n. pr. rezultate zadnjih volitev v Trstu in pravi, da bi bili izidi popolnoma drugačni, ko bi volili samo tisti, ki jim mirovna pogodba priznava volilno pravico.

Nadalje prikazuje «Dolomiten» raznarodovanje Slovencev in priznava pravilnost jugoslovanske zahteve, da je treba najprej popraviti vse krivice in odstraniti posledice preteklega in sedanjega raznarodovanja. List omenja tudi prizadevanje PSDI, da bi pridobila socialistično internacionalo za tezo o plebiscitu in neuspeh tega prizadevanja.

Med drugim navaja list, da je v diskusiji o poročilu opazovalcev internacionale za Trst na kongresu v Stockholmu član vodstva avstrijske socialistične stranke in podpredsednik avstrijske vlade dr. Schaerf poudaril, da bi morali razpisati plebiscit tudi na južnem Tirolskem, če bi ga razpisali v Trstu. Isto stališče je izrazil tudi belgijski socialist Camille Huysmans, član komisije za Trst, ki je v bruseljskem listu «Germinal» 2. avgusta priobčil članek o Trstu in zapisal med drugim tudi to: «Če pa se Italijani toliko zavzemajo za plebiscit, zakaj ga potem ne predlagajo tudi za Tirolsko?»

ŠPORTNI DNEVNIK

PIRAN ŠE VEDNO PRVI V SLOVENSKI LIGI

Piran - Aurora 1:1 (1:1)

S pomlajenim moštvom je Aurora igrala mnogo bolje kot doslej

PIRAN: Fornasaro; Salvestrini, Rosso; Muiesan, Dudine, Ernestini; Santomarco, Segala, Pieruzzi, Razza, Dapretto.

AURORA: Dobrigna; Turčinovič, Santin; Orlati, Zetto, Vattovani; Deponte, Nikeli, Norbedo, Favento, Carini.

Številno občinstvo, ki se je v nedeljo zbralo na igrišču pri Sv. Luciji kljub nenehnemu dežju, je pričakovalo, da bo domače moštvo visoko porazilo koprsko Auroro, ki se je v zadnjem času slabo izkazala bodisi na svojem kot na tujih igriščih. Toda njihova pričakovanja se niso uresničila. Aurora je nastopila v pomlajeni postavi. Pustila je doma vse stare igralce in namesto njih vključila v postavo tri novince, ki so bili presenečenje dneva. Vnesli so namreč v svoje moštvo hitrost in borbenost, kar je zdaleč nadomestilo nekoliko slabšo rutiniranost oziroma tehniko. Prav dobro se je izkazal tudi Zetto, ki je nastopil na mestu srednjega krilca. S tako postavo so gostje kljubovali stalnim napadom Pirančanov, ki so prišli v vodstvo že v 8' prvega polčasa s Pieruzzijem, ki je izkoristil nejasno situacijo pred koprskimi vrati in brez težkoč porinil žogo v mrežo. Koprčani se niso demoralizirali Vrgli so se z vsemi silami v napad, ki jim je končno le prinesel zaželeni gol Bila je 38', ko je po levi strani igrišča prodrl Carini; videč v sredini prostega Norbeda, mu lepo poda žogo: štop in strel v mrežo. Presenečeni Fornasaro ni mogel drugega, kot izvleči neubranljivo žogo iz mreže

V drugem polčasu so domačini stalno napadali, toda koprska obramba jim je bila kos in obdržala do kraja svojo mrežo nedotaknjeno.

Dobro je sodil Stepanovič iz Ljubljane pred 1000 gledalci.

Ostale tekme v zahodni skupini slovenske republiške lige so se končale z naslednjimi rezultati:

Jesenice-Slovan 1:2,
Domžale-Krim 2:4,
Odred B - Železničar (Gor.) 1 : 3,
Branik-Postojna 2:1,

LESTVICA:

Piran	4	3	1	0	10:4	7
Železničar	4	2	2	0	8:3	6
Branik	4	3	0	1	10:10	6
Krim	4	2	1	1	12:9	5
Slovan	4	2	1	1	5:3	5
Postojna	4	1	1	2	8:8	3
Odred B	4	1	1	2	8:9	3
Aurora	4	1	1	2	6:7	3
Jesenice	4	1	0	3	8:10	2
Domžale	4	0	0	4	2:12	0

TRETJI ZAPOREDNI PORAZ

Sloboda (Varaždin) - Izola 5:2 (1:2)

SLOBODA: Stipčič; Kosić, Prpič; Turk, Brezničar, Golob; Ilić, Heinl I., Heinl II., Petek, Damjanovič.

IZOLA: Moscolin; Benvenuti, Delise; Gruber, Pugliese, Benvenuti I.; Gianni, Zaro II., Zaro III., Pugliese I., Ulčigraj.

Po dveh zaporednih neuspehih so mnogi dvomili o realni moči enajstorice iz Izole, ki letos sodeluje v slovensko-hrvatski ligi.

Začetek igre je vse prijetno presenetil. Igralci Izole so pokazali hitro in tehnično boljšo igro kot nasprotniki, ki so bili prisiljeni v obrambo. V tretji minuti je Ulčigraj privabil iz vrat nasprotnega vratarja in z lepim strelom dosegel prvi gol. Domačini so nadaljevali z napadi, toda večkrat so se pred nasprotnikovimi vrati zmedli. Tako sta Benvenuti in Zaro zapravila dve taki priliki, ki redkokdaj pridejo med tekmo. V sredini prvega polčasa so gostje poskušali prodreti. Že po drugem poskusu so uspeli izenačiti rezultat z Damjanovičem, ki je v 24' neubranljivo streljal v mrežo iz kakih 5 metrov. Takoj zatem doseže Zaro drugi gol za Izolo. Nekaj minut pozneje je Zaro realiziral tretji gol, toda sodnik ga je razveljavil.

V drugem polčasu so gostje nepričakovano izenačili. V 9' je njihov srednji napadalec slabo streljal proti vratom; Moscolin se je pripravil, da bo žogo ujel, toda ta je ob splošnem presenečenju končala v mreži. Minuto kasneje Stipčič z mačjim skokom uspe ubraniti enajstmetrovko. Ta dvojni zapovrstni neuspeh kvarno vpliva na domačine, ki so popustili. Gostom ni bilo treba reči dvakrat, naj to izkoristijo. V 14' je bil uspešen Heinl I., 17' Damjanovič in v 33' je Damjanovič zabil še peti gol. Vseh treh zadnjih golov je kriv vratar Izole, ki je bil najslabši igralec na igrišču.

Končni rezultat ne odgovarja stanju na terenu. Izola je zaslužila najmanj delitev točk, toda v nogometu štejejo goli in zaradi tega je Izola, čeprav nezasluženo, še vedno na zadnjem mestu v lestvici slovensko-hrvatske lige z 0 v stolpcu točk.

PnS

MOSKVA, 6. — Na lahkoatletski prireditvi v Haldenu je sovjetska tekmovalka Nadežda Dvališvili izenačila svetovni rekord v teku na 60 m, ki mnogo let pripada Poljakinji Walasiewicz.

LICIO ROSSETTI spet pri Triestini

Licio Rossetti, nekdanji igralec Triestine, ki je bil lansko sezono član Genoe in sedaj zopet prost, je podpisal angažma za Triestino in bo verjetno že prihodnjo nedeljo nastopil na tekmi proti Palermu.

Krasno bodo zaslužili s preprodajo vstopnic

LONDON, 6 — Dvesto tisoč se jih je že oglasilo za vstopnice na tekmo med Anglijo in Kontinentom, ki bo 21. oktobra. Toda samo polovici bo mogoče ustreči. Že mnogo časa mora osebje vračati denar tistim, ki jim ni bilo mogoče več ustreči. Olimpijski stadion v Wembleyu prirejajo, da bo za tekmo v najlepšem redu.

Prekupčevalci z vstopnicami si obetajo velikanski zaslužek.

FIRENZE, 6. — Marino Morettini, svetovni prvak v hitrostni vožnji za diletante, bo decembra meseca prešel med profesionalce.

XIX. KOLO V ZNAMENJU ČASOVNE STISKE

Smislov je bil v nevarnosti v partiji s Stahlbergom

Gligorić je tudi to pot igral slabo

Casovna stiska je najhujši sovražnik šahistov na turnirjih. Včasih se zdi skoraj nerazumljivo, kako more ta ali oni mojster ponuditi remi, ko je njegova boljša pozicija na deski očitna. Toda če izvemo, da mora ta mojster napraviti v nekaj minutah celo vrsto potez, za katere nima več časa, da bi razmišljal, in se pri tem zaveda, da lahko napravi kako težko napako, ki bi ga mogoče še stala celo točko, tedaj postane razumljiva pripravljenost ponuditi remi. Bronstein je gotovo odličen igralec in njegove pretenzije na turnirju v Zuerichu nikakor ne morejo biti skromne, saj je že prehitel Reshewskega na drugem mestu; potem ga je Reshewsky spet dohitel, nakar se mu je Bronstein s končano parijo spet odmaknil — bije se torej zelo ostra borba za drugo mesto; cilj pa je prvo mesto, ki nikakor ni v nedosegljivi daljavi. Dovolj je kak spodrsljaj Smislova ali pa tudi le nekoliko zaporednih remijev in na prvo mesto lahko pride Bronstein ali pa Reshewsky. Pa tudi drugi niso daleč in najbrž še niso vrgli puške v koruzo.

In vendar je Bronstein v XIX. kolu kljub boljši poziciji ponudil Averbahu remi, ki ga je ta seveda sprejel. Vzrok: časova stiska.

Gligorić je v tem kolu igral zelo slabo. Za nasprotnika je imel Petrosjana. Ko je bil že v slabšem položaju je uspel spraviti igro v ravnotežje, toda takoj nato je zopet zapravil položaj. V časovni stiski, s katero sta se borila oba nasprotnika, si je nekaj opomogel, vendar ima ob prekinitvi kmeta manj.

Bilo je le še tri minute pred prekinitvijo in Reshewsky in Szabo bi morala napraviti še 13 potez. Szabo je ponudil remi in Reshewsky ga je sprejel. Iniciativa v tej igri je bila v Szabovih rokah, a jo je Szabo na neverjeten način prav z roko zapravil. Igral je namreč na zmago, v odločilnem trenutku pa je pograbil napačno figuro. Seveda ga je to potrlo, da je potem napravil še nekaj napak. Reshewsky je tukaj izbegnil porazu res z nasprotnikovim — avtogolom.

In tudi pri partiji Euwe — Keres je imela besedo časovna stiska. Na boljšem je bil Euwe, a si ni upal zaigrati na zmago in je raje ponudil remi.

V tem kolu bi lahko prišlo do senzacije, če Stahlberg ne bi sprejel ponudbe Smislova za remi. Smislov je namreč stavil to ponudbo, ko je videl, da ga nadaljevanje partije lahko privede ne le do izgube točke, temveč tudi do izgube prvega mesta. Stahlberg pa najbrž še ni čutil v sebi moči, da bi z boljšo situacijo uspel privesti partijo k srečnemu zaključku, pa je raje pristal na remi.

Najdorf in Tajmanov sta prekinila in Najdorf bo kar zadovoljen z remijem, če ga bo dosegel. Tudi Geller in Boleslavski sta prekinila, Kotov pa je bil prost.

Stanje po XIX. kolu:

Smislov 11 (1), Bronstein 10,5, Reshewsky 10 (1), Najdorf 9,5 (1), Keres 9 (1), Euwe in Petrosjan po 8,5 (1), Boleslavski 8 (2, +), Kotov 8 (1, +), Geller 7,5 (2), Tajmanov in Gligorić po 7,5 (1, +), Szabo in Averbah po 7,5 (1) in Stahlberg 4,5 (1).

Matanović in Nedeljkovićeva vodita v Opatiji

Rezultati na mednarodnem moškem turnirju in ženskem mednarodnem prvenstvom Jugoslavije.

XVI. kolo: Porecca : Pirc 0:1; Vidmar ml. : Wade 1:0; Udovčič : Beni 1:0; Golombek : Nikolac 0:1; Unzicker : Kupper prek.; Ivkov : Matanović, Bertok : Fuderer, dr. Vidmar : Milić in Donner : Rabar, vsi remi; rezultat prekinjenih partij: Nikolac : Udovčič, Rabar : dr. Vidmar : 1:0; Wade : Pirc 1:0; Milić : Ivkov remi.

Prekinjene partije so se končale tako, da je Unzicker premagal Kupperja, ki je izgubil tudi točko z Ivkovom, Udovčič in Porecca pa sta remizirala.

Stanje pred zadnjim kolom: Matanović 12.5; Fuderer 11.5; Rabar 10.5; Unzicker in Ivkov 9.5; Donner in Pirc 9; Milić, inž. Vidmar ml. in Udovčič 8; Bertok 7; Golombek in Beni 6.5; Wade in Porecca 6; dr. Vidmar 5.5 ter Nikolac in Kupper po 5 točk.

ŽENSKE:

XVI. kolo: Lazarević : Kazakova, Delak : Velimirović, Nedeljković : Bačić po 1:0; Vukojević : Heemskerk in Pudar : Roodzant po 0:1; Timofejeva : Benini in Hausner : Timet remi; Buissers : Nagy in Kuderna : Karf prek.; rezultati prekinjenih partij: Roodzant : Kuderna in Lazarević : Nagy po 1:0.

Prekinjena partija med Kuderno in Karfovo je prva odločila v svojo korist.

Stanje pred zadnjim kolom: Nedeljković 14.5; Bennini 13.5; Lazarević 12 itd.

Milan Germek že tretjič prvak poštnih uslužbencev Jugoslavije

Na Bledu je bil šahovski turnir za prvenstvo poštnih uslužbencev Jugoslavije. Sodeloval je tudi mojster Milan Germek, ki je brez težav osvojil prvo mesto. Germek je že tretjič po vrsti osvojil naslov prvaka in si priboril spominski pokal v trajno last. Izmed 15 dosegljivih točk je dosegel 14 ali 93 odst. Drugi je zaostal za njim za tri točke.

Mojster Germek je letos delil s Pircem prvo mesto na jubilejnem šahovskem turnirju za prvenstvo Slovenije.

MILAN GERMEK

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. - Trst